

بررسی نقش فاصله روستا از شهر در کیفیت زندگی روستاییان (نیمه)

آئیژ عزمی* ، مجتبی نوری**

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۷/۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۳/۷

چکیده

کیفیت زندگی مفهومی است که در زندگی امروز مردم شهر و روستا مطرح شده است. این مقاله به دنبال بررسی تفاوت کیفیت زندگی روستاییان روستاهای نزدیک و دور از شهر در بخش مرکزی شهرستان کرمانشاه است. روش تحقیق کمی-پیمایشی است که از ابزار پرسشنامه جهت جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است. حجم جامعه شامل ۳۰۰ نفر (۱۵۰ نفر ساکنان روستاهای زیر شعاع ۱۵ کیلومتر فاصله با شهر کرمانشاه و ۱۵۰ نفر ساکنان روستاهای با شعاع بالاتر از ۱۵ کیلومتر فاصله با شهر کرمانشاه) است. انتخاب روستاها بر اساس نمونه‌گیری تصادفی ساده (مجموعاً ۲۰ روستا) و انتخاب نمونه در هر روستا نمونه‌گیری تصادفی سیستماتیک بوده است. پایایی تحقیق با استفاده از فرمول کوکران برابر با ۰/۷۳ و روایی تحقیق توسط متخصصان جغرافیا و علوم اجتماعی تأیید شد. آزمون مورد استفاده فریدمن بوده است. کیفیت زندگی نواحی روستایی نزدیک شهر از نواحی روستایی دور از شهر بهتر است. این مسئله توسط آزمون فریدمن مورد تأیید قرار گرفت. در زمینه تنوع شغلی و درآمد، کیفیت زندگی تفاوت چندانی نداشته و این تفاوت بیشتر در مؤلفه‌های زیرساختی و اجتماعی بوده است. کیفیت زندگی متغیری است که با فاصله روستا از شهر در ارتباط است و با افزایش فاصله روستا از شهر کاهش می‌یابد.

واژه‌های کلیدی: کیفیت زندگی، روستاهای نزدیک شهر، روستاهای دور از شهر، بخش مرکزی کرمانشاه.

۱- مقدمه

قرن‌هاست که انسان‌ها به دنبال زندگی بهتر بوده‌اند و انسان‌ها پیوسته برای بهبود شرایط زیست خود، کوشیده‌اند تا از استعدادها و توانمندی‌های محیط زندگی خود، به بیشترین میزان و بهترین نحو بهره‌برداری کنند (عنابستانی، ۱۳۹۴: ۸۸). همه انسان‌ها از ابتدای حیات در جستجوی بهبود بخشیدن به کیفیت زندگی خود بوده‌اند، اما در دوران معاصر، کیفیت زندگی به موضوع مطالعه دانشمندان تبدیل شده است. آن‌ها به این واقعیت پی برده‌اند که آینده جامعه در گرو شناسایی عواملی است که بر شرایط زندگی انسان‌ها تأثیر می‌گذارد (جواهری، ۱۳۸۹: ۱۴۵). کیفیت زندگی از دهه ۱۹۶۰ میلادی به یکی از موضوعات مورد علاقه حوزه علوم اجتماعی بدل شد، چرا که در این دهه مشخص گردید که رشد و توسعه اقتصادی لزوماً به بهبود زندگی مردم نمی‌انجامد (عنابستانی، ۱۳۹۴: ۸۸).

این مفهوم در فلسفه یونان نیز وجود داشته و ارسطو در مبحث شادکامی بدان اشاره کرده است. همچنین در دوران جدید کسانی چون ژان پل سارتر، مازلو و دیگران در مباحث مربوط به حالات درونی اشخاص به آن توجه کرده‌اند. در علوم مختلف بنا بر ابعاد و ماهیت متفاوت این واژه، تعابیر متفاوتی برای کیفیت زندگی به کار رفته است. به‌عنوان مثال، اقتصاددانان مفهوم مطلوبیت را بجای کیفیت زندگی به کار می‌گیرند و یا روانشناسان از اصطلاح رضایتمندی یا شادکامی استفاده می‌کنند. هرچند که ارتقای کیفیت زندگی در مقیاس‌های فردی و اجتماعی از دیرباز مورد توجه برنامه‌ریزان بوده است، اما در دهه‌های اخیر با اولویت یافتن اهداف اجتماعی و تدوین آنها در قالب برنامه‌های توسعه، به تدریج نگرش انسانی و جامعه‌شناختی درباره کیفیت زندگی در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های کلان کشورهای پیشرفته راه یافته است. با گسترش رویکرد انسانی و ورود مفهوم کیفیت زندگی در پژوهش‌ها یا نوشتارهای توسعه پایدار،

مراکز و مؤسسات بسیاری به مطالعه مفهوم کیفیت زندگی، شاخص‌های سنجش و چگونگی ارتقای آن پرداخته‌اند (پورطاهری، ۱۳۹۰: ۱۴).

در چند دهه اخیر، شناخت، اندازه‌گیری و بهبود کیفیت زندگی از اهداف عمده افراد، محققان، برنامه‌ریزان و دولت‌ها بوده است. این عرصه علمی و تحقیقاتی مورد توجه تعداد زیادی از رشته‌ها بوده و از این روست که بر اساس پایگاه داده‌های مؤسسه اطلاعات علمی، از سال ۱۹۸۲ تا ۲۰۰۵ بیش از ۵۵ هزار تحقیق در مورد کیفیت زندگی صورت گرفته است (رضوانی، ۱۳۹۱: ۲). کیفیت زندگی مفهومی چند وجهی، نسبی و متأثر از زمان، مکان و ارزش‌های فردی و اجتماعی است که از یک سو ابعاد عینی و بیرونی و از سوی دیگر ابعاد ذهنی و درونی دارد.

اصولاً کیفیت زندگی مفهومی پیچیده و چندبعدی است که با وضعیت جمعیت در مقیاس جغرافیایی مشخص (مانند روستا، شهر، یا کشور) ارتباط دارد و از این رو هم به شاخص‌های ذهنی یا کیفی و هم به شاخص‌های عینی و کمی متکی است. بنابراین بدیهی است که تمام مطالعات کیفیت زندگی در قالب دوسرفصل شاخص‌های عینی و شاخص‌های ذهنی انجام شود (رضوانی و منصوریان، ۱۳۸۷: ۴-۶). در واقع مناسب است که شاخص‌های عینی و ذهنی باهم ترکیب شوند، زیرا شاخص‌های ذهنی این اجازه را می‌دهند که بینشی از رضایت فرد و هر آنچه که برای مردم رضایت‌بخش است به دست آید و شاخص‌های عینی نیز برای سنجش ابعادی از محیط که سنجش آنها مشکل است مناسب می‌نمایند (پورطاهری، ۱۳۹۰: ۱۴).

با توجه به مطالب گفته‌شده هدف این تحقیق بررسی و مقایسه کیفیت زندگی نواحی حاشیه شهری و پیرامون در بخش مرکزی شهرستان کرمانشاه است.

۲- چارچوب نظری تحقیق

برای نخستین بار پیژو در سال ۱۹۲۰ در کتاب "اقتصاد و رفاه" واژه کیفیت زندگی را به صورت تخصصی به کار برد، همچنین در سال ۱۹۵۵ با تأسیس انجمن بین‌المللی برای مطالعه درباره کیفیت زندگی، سنجش این مفهوم به صورت نهادینه درآمد (حیدری، ۱۳۹۰: ۵۴). تا دهه ۱۹۷۰ کیفیت زندگی معطوف به انگاره‌های مادی و پیامد رشد اقتصادی در نظر گرفته می‌شد. در پی ظهور آثار منفی رشد اقتصادی و پیدایش نظریه توسعه پایدار، کیفیت زندگی ابعاد و پنداشتی اجتماعی‌تر پیدا کرد و مسائلی چون توزیع پیامدهای رشد، حفظ منابع طبیعی و محیط‌زیست را در بر گرفت و به‌طور جدی به‌عنوان هدف اصلی توسعه، وارد مباحث برنامه‌ریزی اجتماعی گردید و دهه ۱۹۹۰ نیز سرآغاز بحث از کیفیت زندگی اجتماعی با تأکید بر سازه‌های اجتماعی مانند: سرمایه اجتماعی، همبستگی اجتماعی، عدالت اجتماعی و مطروودیت اجتماعی بود (غفاری، ۱۳۸۷: ۱۰). در اوایل همین دهه سازمان ملل، گزارش توسعه را با رویکرد به توسعه انسانی منتشر کرد و از اواسط این دهه، به‌ویژه در پی صدور بیانیه آمستردام، در اهداف توسعه تغییراتی اساسی حاصل گردید و بهزیستی اجتماعی و کیفیت زندگی در رأس اهداف توسعه قرار گرفتند (غفاری، ۱۳۸۷: ۱۰).

واژه کیفیت در لاتین (Qual) به معنی چیزی و چه و Quality به معنی چگونگی آمده و Qol از منظر واژگانی به معنی چگونگی زندگی و دربرگیرنده تفاوت‌های آن است که برای هر فرد، ویژه و یگانه و متفاوت با دیگران است. (پورطاهری، ۱۳۹۰: ۱۴). این واژه به معنی چگونگی زندگی است و دربرگیرنده تفاوت‌های آن است که برای هر فرد منحصر به فرد بوده و با دیگران متفاوت است. اصطلاح کیفیت زندگی مفهومی مبهم است. از یک‌سو، کیفیت زندگی فردی به‌عنوان پنداشتی از چگونگی گذران اوقات فراغت مطرح شده و از سوی دیگر، در بعدی کلی‌تر؛ کیفیت زندگی موقعیت‌هایی حول یک عامل نظیر محیط پیرامونی و یا فرهنگ در یک جامعه معین را شامل می‌شود (عزیز پور و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۴۸).

مفهوم کیفیت زندگی معمولاً به‌عنوان رضایتمندی از زندگی، رفاه، خوشبختی و سعادت و حس انجام و اجرا شناخته می‌شود. کیفیت زندگی مرتبط با ابعاد ذهنی و فردی است و سطح تحقق نیازهای انسان را منعکس می‌کند (Zielinska et al., 2010: 1). کیفیت زندگی به‌وسیله افراد و برحسب عواملی از قبیل سبک زندگی، امید به آینده، تجربیات قبلی، رؤیاهای و آرزوهای تعریف می‌شود. (Walker et al., 2008, 344). کیفیت زندگی یک مفهوم نسبی و چندوجهی است که متأثر از زمان و مکان و ارزش‌های فردی و اجتماعی است که شامل طیف وسیعی از شاخص‌ها می‌شود؛ از جمله این شاخص‌ها، تغذیه و پوشاک تا مراقبت‌های بهداشتی، محیط اجتماعی و محیط مادی و پیرامون را شامل می‌شود (عنابستانی، ۱۳۹۴: ۸۸).

سازمان بهداشت جهانی هم کیفیت زندگی را این‌گونه تعریف می‌کند: ادراکات و احساسات افراد از موقعیتشان در زندگی بر اساس فرهنگ و نظام‌های ارزشی که برحسب اهداف و آرزوها، انتظارات، استانداردها و روابط و ارتباطاتی که در آن زندگی می‌کنند صورت می‌گیرد. (Yaruss, 2010: 192).

امروزه بین دو نوع کاملاً مجزا از شاخص‌ها برای سنجش کیفیت زندگی توافق نظر نسبی وجود دارد؛ شاخص‌های رویکرد ذهنی و شاخص‌های رویکرد عینی. با سنجش کیفیت زندگی در سطوح مختلف فردی، خانوادگی، اجتماعی، ملی و جهانی می‌توان میزان آسایش و آرامش افراد را دریافت. در واقع با سنجش کیفیت زندگی بر اساس شاخص‌ها و در ابعاد گوناگون، درجه توسعه‌یافتگی کشورها تعیین می‌شود. بر این اساس آگاهی از میزان رضایتمندی افراد و گروه‌ها از شیوه‌ها و سبک‌های زندگی که در مفهوم کیفیت زندگی صورت‌بندی می‌شوند، ضرورت می‌یابد (فاضل‌نیا، ۱۳۹۳: ۸۵۳).

کیفیت زندگی دارای چندین رویکرد است که در ادامه بدان اشاره می‌شود:

- رویکرد آمریکایی، رویکرد ارزیابی کیفیت زندگی است و بر تجربه‌های ذهنی و فرهنگی افراد در زندگی تأکید دارد. رضایتمندی و خوشبختی معرف‌های اصلی این

سنجش است (زاهدی اصل و فرخی، ۱۳۸۹:۷)؛ در واقع این رویکرد بر روی کیفیت ذهنی زندگی افراد تأکید می‌کند؛ همچون رضایت و شادکامی از زندگی خانوادگی، اشتغال، درآمد و مشارکت در فعالیت‌های اجتماع.

- رویکرد اسکاندیناوی نیز همانند رویکرد آمریکایی ارزیابی کیفیت زندگی می‌پردازد و در کشورهای اروپایی رواج دارد. بنیان‌گذاران این رویکرد، جان درنیوسکی^۱ و ریچارد تیموس^۲ هستند. این رویکرد به رفاه و شرایط عینی زندگی از طریق ارضاء نیازهای اولیه و اساسی زندگی تأکید می‌کند. از جمله این نیازها، سطح درآمد، مسکن و تحصیلات است. در کنار این رویکردها، رویکرد دیگری وجود دارد که بر ابعاد عینی و ذهنی کیفیت زندگی با هم تأکید می‌کند که می‌توان به روش‌های اجتماعی و اقتصادی در کیفیت زندگی اشاره نمود (براتی و یزدان‌پناه شاه‌آبادی، ۱۳۹۰:۳۸).

- رویکرد اجتماع‌محور در برنامه‌های توسعه در مقابل با رویکرد دولت‌محور، یعنی فرایند بالا به پایین قرار دارد. این رویکرد با خیزش رویکرد توسعه اجتماعی و توسعه پایدار دهه ۱۹۹۰ شروع شد؛ به دلیل چالش‌ها و تبعات جهانی شدن در پیوند با آرای رویکردهای اجتماعی توسعه باعث توجه به نقش مردمی و ابعاد محلی توسعه شد که در این بین نظریه‌پردازان توسعه و محققان، مفاهیمی مثل جامعه محلی، حاکمیت محلی و توسعه اجتماعات محلی را مطرح کردند. این رویکرد بر نقش داوطلبانه مردمی، توسعه محلی و نیز سازمان‌های اجتماع‌محور تأکید دارد؛ (حسن‌زاده، ۱۳۸۷:۱۳ و ۱۱-۱۲).

- در رویکرد اکولوژیکی ابعاد فیزیکی و اجتماعی مفهوم کیفیت زندگی، با هم ترکیب می‌شوند در این رویکرد کیفیت زندگی به محیط‌زیست بستگی دارد و بر

---

1. Jan Dernowski
2. Richard Titmus

پیوستگی متقابل عناصر اعم از جاندار و بی جان تأکید می‌کند. میلبراث^۱ از جمله نظریه‌پردازانی است که در ردهٔ رهیافت‌های اکولوژیکی طبقه‌بندی می‌شود، وی کیفیت زندگی را جنبه‌ای از فرایند اکولوژیکی در نظر می‌گیرد و آن را به‌عنوان عنصری در کنار ابعاد بیولوژیکی محیط‌زیست تعریف می‌کند. در نظر وی کیفیت زندگی و زیستگاه به مانند داده و ستانده عمل می‌کنند که اگر توالی میان آن‌ها به‌گونه‌ای آغاز شود که کیفیت زندگی برون داد یا ستانده و زیستگاه هم درون داد یا داده باشد، در مرحلهٔ بعد کیفیت زندگی تبدیل به داده می‌شود و محیط‌زیست را تغییر می‌دهد و برعکس آن، محیط‌زیست نیز کیفیت زندگی را دچار تغییر می‌کند و به‌این ترتیب چرخه ادامه می‌یابد (ربانی خوراسگانی و کیانپور، ۱۳۸۴: ۴۸).

اعتیاد یکی از جدی‌ترین معضلات شهرهای کوچک و روستاهای نزدیک به شهر است که افراد ساکن در آنها از مشکلات اجتماعی و روانی بسیاری رنج می‌برند. در سال‌های اخیر به علت سطح پایین اشتغال و درآمد و افزایش اعتیاد، بسیاری از آسیب‌ها و معضلات اجتماعی در حومه شهرها و در روستاهای نزدیک به شهر مشاهده می‌شود که این امر باعث تغییر سطح کیفیت زندگی مردم و پایین آمدن آن از سطح متوسط جامعه شده است (نریمانی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۰۸). همچنین توسعه یا عدم توسعه زیرساخت‌ها از دیگر عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی است کمبود زیرساخت‌های همچون، آب، برق و راه و غیره موجب کیفیت زندگی ضعیف در برخی نواحی روستایی شده است (Hammer & spears, 2016: 136).

کیفیت زندگی مردم به عوامل بسیاری از جمله فراهم بودن مشاغل مناسب، دسترسی به خدمات ضروری از جمله: آموزش، بهداشت، ارتباطات و یک محیط طبیعی سالم، ویژگی‌های فردی و شخصی افراد نظیر: سن، جنس و یا میزان تحصیلات و... وابسته است. مردم شهر نیز مانند مردم روستا به یک درجه به این نیازها وابسته هستند،

اما چالش‌های آن‌ها برای زندگی بهتر متفاوت از نواحی روستایی است. تعدادی از این چالش‌ها مرتبط با مسائل و جریان‌های اصلی اقتصادی است درحالی‌که بقیه موارد مرتبط با چارچوب نهادی و سازمانی مناطق روستایی است. ارتباطات و مناسبات این چالش‌ها، ویژگی‌های پیچیده‌ای دارند و دائماً تغییر می‌کنند و اغلب قابل‌درک نیستند. مقیاس کوچک روستاها، تراکم پایین، عدم زیرساخت‌های مناسب، اجرای سیاست‌های ضروری را برای بالا بردن کیفیت زندگی سکونتگاه‌های روستایی بسیار سخت و پرهزینه کرده است (Bukenia, 2001: 24).

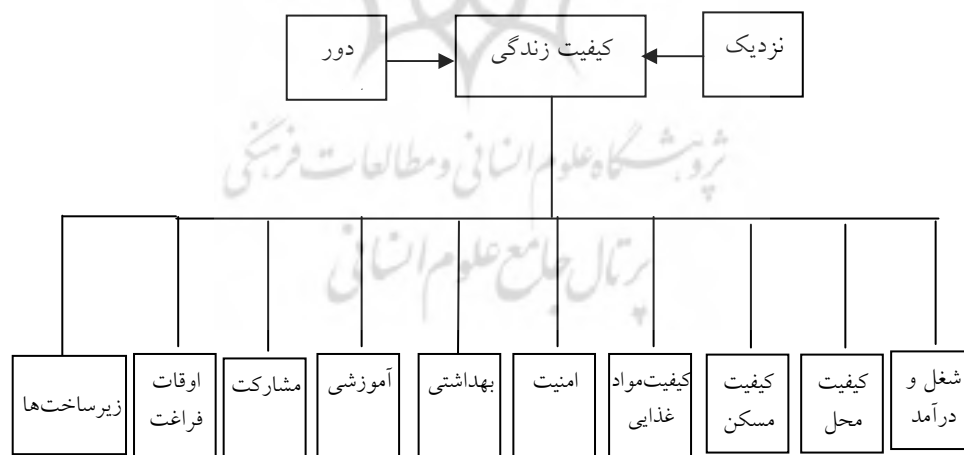
از دیگر مؤلفه‌های تأثیرگذار کیفیت زندگی می‌توان در بعد اقتصادی؛ مؤلفه‌هایی چون درآمد و وضعیت منزل مسکونی سنجش شده است. در بعد اجتماعی؛ اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی، تعلق مکانی، امنیت محلی و انسجام اجتماعی مربوط به آنها تبیین شده است. در بعد روانی؛ میزان محرومیت نسبی و بی‌عدالتی، رضایت از جنبه‌های مختلف زندگی و احساس بهزیستی روانی سنجیده شده است (میرزایی و کاکه پور، ۱۳۹۲: ۲۶۰).

فضاهایی که شکل می‌گیرند به نوعی تحت تأثیر شرایط اجتماعی و اقتصادی هستند و به دلیل تفاوت در این شرایط فضاهای ناهمگون شکل می‌گیرند. مناسبات شهری - روستایی نیازمند بررسی‌های جامع به منظور فهم تغییر در ماهیت و شدت این تعاملات است. تأثیر فاصله و موقعیت سکونتگاه‌های روستایی بر شدت تحولات فضایی سکونتگاه‌های روستایی پیرامون می‌افزاید. یکی از عواملی که رابطه و پیوند بین دو پدیده را تعیین می‌کند، فاصله جغرافیایی است. در واقع، هر چه فاصله بین پدیده‌ها بیشتر باشد. پیوند و رابطه بین آنها سست‌تر و ضعیف‌تر خواهد بود. در رابطه با پیوند شهر و روستا نیز همین عامل صادق است. هر چه فاصله روستا از شهر بیشتر باشد. ارتباط آن با شهر محدودتر و کمتر خواهد بود. در این پژوهش این مسئله مورد توجه است که مقوله کیفیت زندگی در نواحی روستایی تحت تأثیر فاصله از شهر قرار دارد و این نوعی نگاه فضایی مکانی به کیفیت زندگی می‌دهد. در این دیدگاه ابعاد کیفیت

زندگی تحت تأثیر فاصله قرار گرفته و تغییر می‌یابند. در نتیجه روستاهای دور و نزدیک شهر کیفیت زندگی متفاوتی می‌یابند.

۱۰ بُعد از کیفیت زندگی به صورت محقق ساخته و همچنین بر اساس استانداردهای کیفیت زندگی ایجاد شدند که شامل آموزشی، بهداشتی، مشارکت، کیفیت مسکن، امنیت، کیفیت مواد غذایی، اوقات فراغت، کیفیت محل، شغل و درآمد و زیر ساختها است. این ابعاد مجموعه‌ای از عناصر اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی را در بر می‌گیرند. این ابعاد در دو گروه روستاهای نزدیک شهر و روستاهای دور از شهر مورد مقایسه قرار می‌گیرند. در این پژوهش این ابعاد و تأثیرپذیری آن‌ها از کیفیت زندگی بررسی و ارزیابی می‌شوند. برای درک بهتر مسئله و شناخت بهتر کیفیت زندگی بر اساس عنصر فاصله در بین روستاهای نزدیک شهر و دور از شهر، ابعاد تحقیق در قالب یک مدل نمایش داده می‌شوند که در شکل ۱ با عنوان چارچوب نظری تحقیق نشان داده شده‌اند. همان طور که مشخص است این ابعاد ۱۰ گانه به واسطه تأثیرپذیری که از عنصر فاصله دارند، بر کیفیت زندگی اثرگذار هستند.

شکل ۱- چارچوب نظری تحقیق

۳- پیشینه تحقیق

رحیم بخش و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان "بررسی کیفیت زندگی در روستاهای درب آستانه و باباشمان استان لرستان" به این نتیجه رسیدند که در روستای باباشمان، مؤلفه‌های آموزش، تعلق مکانی، رفاه اجتماعی، دسترسی به اطلاعات، بهداشت، امنیت، زیرساخت، محیط سکونتی، درآمد و مشارکت بر کیفیت زندگی مؤثر هستند و می‌توان با بررسی این مؤلفه‌ها را کیفیت زندگی روستاها را با یکدیگر مقایسه و تحلیل کرد.

ملکی و همکاران (۱۳۹۸) در مقاله‌ای با عنوان "تحلیل و ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی در ابعاد کالبدی و فضایی و محیطی کیفیت زندگی روستایی، مطالعه موردی: روستای میداوود وسطی، شهرستان باغملک" به این نتیجه رسیده‌اند که طرح هادی به واسطه تأثیری که روی بافت کالبدی و همچنین کاربری اراضی روستا می‌گذارد، تأثیر محسوسی بر کیفیت زندگی روستاییان دارد. به عبارتی روستاییان روستاهایی که طرح هادی در آن‌ها اجرا شده است، از کیفیت زندگی مناسب‌تری برخوردار هستند.

صالحی و همکاران (۱۳۹۸) در مقاله‌ای با عنوان "تأثیر اعتبارات بانک کشاورزی بر کیفیت زندگی روستاییان شهرستان زنجان؛ یک تحلیل کیفی" معتقد هستند که تأثیر اعتبارات و وام بر کیفیت زندگی بر پایه میزان و نوع اعتبارات با هم متفاوت است. دریافت اعتبارات خرد جاری در کوتاه مدت به بهبود کیفیت تولید و کیفیت سلامت و امنیت کمک کرده؛ درحالی‌که در بلندمدت، به دلیل انحراف در کارکرد موجب محرومیت نسبی افراد شده و کیفیت زندگی آنان کاهش یافته است. دریافت اعتبارات خرد سرمایه‌ای به دلیل ایجاد اشتغال و درآمد پایدار، زمینه‌ساز دسترسی به امکانات و شرایط لازم جهت بهبود کیفیت زندگی در کوتاه مدت شده است. این اعتبارات در طول زمان به بهبود کیفیت زندگی افراد روستایی و رضایت‌مندی آن‌ها از زندگی کمک کرده است.

عناستانی و همکاران (۱۳۹۴) در تحقیقی با عنوان "تحلیل فضایی عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های روستایی (نمونه: بخش سیمکان- شهرستان جهرم)" باهدف تحلیل فضایی کیفیت زندگی در نواحی روستایی بخش سیمکان شهرستان جهرم، به بررسی عوامل مؤثر بر آن و میزان رضایت مندی روستاییان از کیفیت زندگی پرداخته‌اند. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که بین ابعاد چهارگانه (زیست محیطی، کالبدی، اقتصادی و اجتماعی) و کیفیت زندگی رابطه معنی داری وجود دارد. بدین معنا که با افزایش کیفیت ابعاد چهارگانه، کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه افزایش می‌یابد.

قرنجیک و بدری (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان "بررسی ارتباط میان ویژگی‌های قومی- فرهنگی و شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی در نواحی روستایی، مطالعه موردی: دهستان جعفربای جنوبی شهرستان ترکمن" با استفاده از روش توصیفی، تحلیلی و با بهره‌گیری از شیوه پیمایشی به بررسی ارتباط میان ویژگی‌های قومی- فرهنگی و شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی در میان روستائیان ساکن در ناحیه روستایی دهستان جعفربای جنوبی شهرستان ترکمن می‌پردازند. تجزیه و تحلیل یافته‌های حاصل از مطالعه میدانی و تکمیل پرسشنامه نشان می‌دهد که به رغم پایین بودن نسبی وضعیت معیشت و برخورداری از امکانات، وجود فرهنگ سنتی قوم ترکمن با ویژگی‌های خاص اجتماعی، مذهبی و معیشتی و غلظه و وابستگی به مکان آباء و اجدادی و نیز ویژگی‌های درون‌گرایی و انزواطلبی، این کمبودها را کمرنگ‌تر می‌کند. از این رو سطح کیفیت زندگی از نظر شاخص‌های ذهنی در این ناحیه بالا بوده و رابطه معناداری با ویژگی‌های قومی- فرهنگی مردم آن دارد. بنابراین می‌توان گفت به لحاظ پایبندی اجتماع محلی مورد مطالعه به ویژگی‌های قومی- فرهنگی، میزان رضایت مردم از سطح کیفیت زندگی در شاخص‌های ذهنی، بالاتر است.

عزیزپور و همکاران (۱۳۹۳) در تحقیقی با عنوان "تحلیل فضایی کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های روستایی، مورد مطالعه: دهستان قرق شهرستان گرگان" معیارها و

شاخص‌های کیفیت زندگی مناسب با ویژگی‌های بومی - محلی دهستان قرق را به منظور سنجش سطح کیفیت زندگی روستاهای این دهستان مورد بررسی قرار داده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهند که در مجموع از نظر ابعاد کیفیت زندگی در روستاهای دهستان قرق تفاوت معناداری بین همه روستاها مشاهده می‌شود و در نهایت روستاهای مورد مطالعه، از نظر سطح کلی کیفیت زندگی، در دو طبقه قرار می‌گیرند. هم چنین یافته‌ها حاکی از این هستند که در مجموع بعد فاصله روستا از جاده اصلی، فاصله روستا تا شهر و تنوع قومیتی در روستاها بر کیفیت زندگی روستاهای نمونه تأثیرگذار هستند. به طوری که بُعد فاصله بر همه مولفه‌های کیفیت زندگی تأثیرگذار است؛ اما عامل تنوع قومیتی بر کیفیت اجتماعی و کیفیت کالبدی سکونتگاه‌ها تأثیر گذار است.

فاضل نیا (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان "سنجش و مقایسه تطبیقی شاخص‌های کیفیت زندگی در خانواده‌های گسترده و هسته‌ای مطالعه موردی: مناطق روستایی بخش پشت آب زابل" به سنجش و مقایسه تطبیقی شاخص‌های کیفیت زندگی خانواده‌های گسترده و هسته‌ای در مناطق روستایی بخش پشت آب شهرستان زابل پرداخته‌اند. نتایج حاصل از این تحقیق حاکی از آن است که دو نوع خانواده در میزان رضایت از شاخص‌های کیفیت محیطی و تسهیلاتی روستا، کیفیت کالبدی مسکن (درونی و بیرونی) و بهزیستی عاطفی، تفاوت چندانی نداشتند؛ اما این دو نوع خانواده در میزان رضایتمندی و احساس رفاه در قالب شاخص خودمختاری و آزادی عمل و شاخص روحی و روانی، تفاوت معناداری داشتند.

بدری و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیقی با عنوان "سنجش شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی در نواحی روستایی مطالعه موردی: دهستان جعفربای جنوبی شهرستان ترکمن" با استفاده از روش توصیفی، تحلیلی و با بهره‌گیری از شیوه پیمایشی با هدف شناخت و سنجش سطح کیفیت زندگی روستاییان در پی آن هستند که ضمن شکافتن ابعاد و مؤلفه‌های تأثیرگذار بر مقوله کیفیت زندگی، نگرش جامعه مورد مطالعه را با ویژگی‌های خاص قومی و فرهنگی از منظر شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی، در

هشت قلمرو آموزش، سلامت و بهداشت، امنیت، محیط سکونتی، زیرساخت‌ها، اشتغال و درآمد، گذران اوقات فراغت و تعامل و همبستگی اجتماعی مورد سنجش قرار دهند. یافته‌های حاصل از مطالعه میدانی این پژوهش نشان می‌دهد که بالاترین میزان رضایت از کیفیت زندگی در قلمروهای کیفیت تعامل و همبستگی اجتماعی و کیفیت امنیت و کمترین میزان آن نیز در قلمروهای اشتغال و درآمد و گذران اوقات فراغت وجود دارد. از میان ۸ قلمرو، فقط دو قلمرو اشتغال و درآمد و گذران اوقات فراغت، از میانگین پایین‌تر هستند، اما در مجموع، شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی در این منطقه بالاتر از میانگین ارزیابی می‌شود.

بریمانی و بلوچی (۱۳۹۲) در تحقیقی با عنوان "ارزیابی کیفیت زندگی در نواحی روستایی با استفاده از سامانه‌های هوشمند (منطق فازی) (مطالعه موردی: دهستان مهبان شهرستان نیک‌شهر)" به این نتیجه رسیدند که کیفیت زندگی ذهنی نیز در طیف نسبتاً نامطلوب تا نسبتاً مطلوب جای می‌گیرد. بطوری که روستای تیران کمترین درجه (نسبتاً نامطلوب) و روستای کشیک بیشترین درجه (نسبتاً مطلوب) را دارند.

علیزاده و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهش با عنوان "سنجش و ارزیابی کیفیت زندگی در نواحی روستایی با استفاده از تکنیک روش تشابه به گزینه ایده‌آل فازی، مطالعه موردی: دهستان میانده - استان فارس" به این نتیجه دست یافتند که در میان روستاهای مورد مطالعه، از نظر شاخص‌های ترکیبی کیفیت زندگی تفاوت چندانی وجود ندارد، اما در سنجش‌های مختلف سلامت محیط، سلامت اجتماعی، اقتصادی، روانی و جسمی افراد، تفاوت‌هایی در رضایت پاسخ‌دهندگان دیده می‌شود.

رضوانی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان "گردشگری خانه‌های دوم و اثرات آن بر بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستایی (مطالعه موردی: بخش رودبار قصران، شهرستان شمیرانات)" اثرات گردشگری خانه‌های دوم در بهبود کیفیت زندگی ساکنان محلی در ناحیه روستایی رودبار قصران را مورد بررسی قرار داده‌اند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که گردشگری خانه‌های دوم در ناحیه روستایی رودبار قصران

نقش موثری بر بهبود کیفیت زندگی ساکنان محلی داشته است. به طوری که از ۹ قلمرو مورد مطالعه در هفت قلمرو کیفیت محیط، فعالیت و اشتغال، مسکن، سلامت و رفاه، درآمد و ثروت، مشارکت و همبستگی و امنیت و بهزیستی فردی، موجب بهبود کیفیت زندگی ساکنان محلی شده ولی در دو قلمرو آموزش - فرهنگ، تفریح و اوقات فراغت بهبودی حاصل نشده است. همچنین نتایج در خصوص اثرات گردشگری خانه‌های دوم بر قلمروهای کیفیت زندگی نشان دهنده آن است که جز در قلمرو مسکن در دیگر قلمروها تفاوت معناداری در بین روستاهای مورد مطالعه وجود دارد.

رضوانی و منصوریان (۱۳۸۷) در پژوهشی با عنوان "سنجش کیفیت زندگی: بررسی مفاهیم، شاخص‌ها، مدل‌ها و ارائه مدل پیشنهادی برای نواحی روستایی" با هدف ارائه مدلی مناسب برای سنجش کیفیت زندگی در نواحی روستایی تعریفی از کیفیت زندگی بر اساس دو موضوع تأمین نیازهای انسانی و رضایت مندی افراد ارائه داده‌اند که در آن، برای کیفیت زندگی مفهومی چندبعدی و برآمده از کنش متقابل عناصر عینی و ذهنی در نظر گرفته شده است و مجموعه‌ای از حداقل نیازهای ضروری جوامع روستایی در زمان‌ها و مکان‌های مختلف شناسایی شده که سرانجام، مدل عمومی سنجش کیفیت زندگی روستایی بر اساس نیازهای انسانی به همراه شاخص‌ها و توصیف‌گرهای سنجش آن ارائه شده است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که سنجش کیفیت زندگی در نواحی روستایی پدیده‌ای پیچیده است که بدین منظور، باید شرایط مکانی و زمانی توأمان مورد توجه قرار گیرند. با این همه، مدل پیشنهادی قابلیت استفاده در شرایط مختلف را داراست.

پورطاهری و همکاران (۱۳۹۰) در تحقیقی با عنوان "ارزیابی کیفیت زندگی در نواحی روستایی (مطالعه موردی: دهستان خاوه شمالی، استان لرستان)" ویژگی‌های کیفیت زندگی از دیدگاه جامعه نمونه را مورد بررسی قرار داده‌اند تا از این طریق ابعاد و شاخص‌های کیفیت زندگی تعریف شود و در نهایت مدل مفهومی مناسبی برای تعیین شاخص‌ها و سنجش کیفیت زندگی در مناطق روستایی ارائه گردد. یافته‌ها نشان

می‌دهند که بر اساس دیدگاه‌های جامعه نمونه، کیفیت آموزش، کیفیت محیط مسکونی، کیفیت محیط فیزیکی و نیز کیفیت درآمد و اشتغال، پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند. کیفیت سلامت و امنیت و کیفیت کالبدی جامعه نمونه در حد متوسط ارزیابی شده است و در مجموع از نظر ابعاد کیفیت زندگی دهستان خاوه شمالی، روستاها در دو طبقه قرار می‌گیرند.

فرجی سبکبار و همکاران (۱۳۹۰) در تحقیقی با عنوان "سنجش کیفیت زندگی در مناطق روستایی، مطالعه موردی: دهستان آق‌بلاغ استان زنجان" به بررسی مفهوم کیفیت زندگی در مناطق روستایی و همچنین، اولویت بندی مناطق روستایی بر اساس سطح کیفیت زندگی در روستاهای بخش آق‌بلاغ استان زنجان پرداختند. نتایج این تحقیق بر اساس شاخص‌های کیفیت زندگی نشان می‌دهد که روستای ممقان دارای بالاترین و روستای ارقین دارای پایین‌ترین سطح کیفیت زندگی در منطقه شناخته می‌شوند، که نشان دهنده وجود تفاوت‌های فضایی به لحاظ کیفیت زندگی در میان روستایان منطقه مورد مطالعه است.

رکن الدین افتخاری و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان "ارزیابی توزیع فضایی کیفیت زندگی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان دلفان)" به بررسی کیفیت زندگی منطقه مورد مطالعه از نظر جامعه نمونه و تأثیر گذاری توزیع فضایی بر کیفیت زندگی پرداخته‌اند. بر اساس دیدگاه‌های جامعه نمونه، می‌توان کیفیت آموزش، محیط مسکونی و محیط فیزیکی، سلامت و امنیت و نیز درآمد و اشتغال را پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی کرد و کیفیت تعامل و همبستگی اجتماعی را در حد متوسط دانست. همچنین یافته‌های تحقیق نشان از آن دارند که در روستاهای بخش مرکزی شهرستان دلفان در تمام مؤلفه‌های مؤثر بر کیفیت زندگی به لحاظ موقعیت مکانی و بُعد فاصله، می‌توان تفاوت معناداری را مشاهده کرد. این به گونه‌ای است که ساکنان روستاهای دشتی رضایتمندی بیشتری از مؤلفه‌های یادشده داشته‌اند و پس از آنان مردم ساکن در روستاهای کوهپایه‌ای و کوهستانی جای می‌گیرند. دیگر این

که به لحاظ بعد فاصله، جز مؤلفه اقتصادی که تفاوت معناداری نداشت، تفاوت در دیگر مؤلفه‌ها (کیفیت محیطی، کالبدی و اجتماعی) معنادار بود.

عنبری (۱۳۸۹) در تحقیقی با عنوان "بررسی تحولات کیفیت زندگی در ایران (۱۳۶۵ تا ۱۳۸۵)" کیفیت زندگی و تحولات مربوط به آن را در ایران در یک مقطع زمانی بیست ساله مورد بررسی و ارزیابی قرار داده و به این نتیجه رسیده است که ایران در بیست سال اخیر، از نظر کیفیت زندگی در دنیا، در سطح متوسط رو به پایین قرار داشته است. ایران از حیث شاخص‌های آموزشی و برخی شاخص‌های مربوط به بهداشت و توسعه جنسیتی، تحولات مثبت و گاهی به مراتب بهتر از کشورهای همسایه را تجربه کرده است. با وجود بهبود در شاخص‌های درآمدی و فقر، ایران نسبت به کشورهای همسایه وضعیت قانع‌کننده‌ای نداشته است. در زمینه شاخص‌های درآمدی و اشتغال، آمارها چندان رضایت‌بخش نیستند. در بیست سال اخیر، میزان فقر مطلق در جامعه بسیار کاهش یافته، اما بر دامنه فقر نسبی به‌ویژه در مناطق روستایی افزوده شده است. درآمدهای پایین، افزایش نرخ بیکاری و تورم از مهمترین دلایل اقتصادی این امر بوده است. علاوه بر این، متغیرهای تبیین‌کننده دیگری که ایران را در شمار کشورهای با کیفیت زندگی پایین قرار داده، ریسک‌های زیست‌محیطی، عدم امنیت استراتژیک و آزادی بوده است.

ماجدی و لهسایی زاده (۱۳۸۵) در پژوهشی با عنوان "رابطه بین متغیرهای زمینه‌ای، سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی: مطالعه موردی در روستاهای استان فارس" به این نتیجه دست یافتند که سطح بالای سرمایه اجتماعی به سطح بالای رضایت از کیفیت زندگی می‌انجامد. بنابراین سرمایه اجتماعی در مقایسه با متغیرهای زمینه‌ای مانند سن، شغل و.. پیش‌بینی‌کننده بهتری برای رضایت از کیفیت زندگی به شمار می‌آید.

بویک (۲۰۲۰) در مقاله‌ای با عنوان "ترک کردن برای پول؛ ماندن به جای کیفیت زندگی، مطالعه موردی مهاجران جوان لهستانی که در دوبلین زندگی می‌کنند" معتقد

است که مهمترین عامل مهاجرت روستاییان در آغاز پول و درآمد است، اما بعد از مدتی انگیزه‌های غیرمالی به‌عنوان عامل مهم مطرح می‌شوند. یعنی متغیرهای اجتماعی کیفیت زندگی به مرور در بین ساکنان اولویت بیشتری پیدا می‌کند. از دیدگاه محقق جنبه‌های اجتماعی کیفیت زندگی از اولویت بیشتری برخوردار هستند.

ما و همکاران (۲۰۱۹) در مقاله‌ای با عنوان "ارزیابی تفاوت‌های نواحی شهری و روستایی بر پایه کیفیت زندگی" معتقد هستند که در نواحی‌ای که کیفیت زندگی شهری بالا است روستاهای اطراف آن‌ها نیز از کیفیت زندگی بالایی برخوردار هستند و مناطقی که کیفیت زندگی شهری آن‌ها پایین است، کیفیت زندگی روستاهای اطراف آن‌ها هم پایین است.

آئورا و کالرا (۲۰۱۸) در مقاله‌ای با عنوان "کیفیت زندگی معتادان در مناطق شهری و روستایی دهلی" معتقد هستند که خانواده‌های معتادان در نواحی شهری و روستایی از کیفیت زندگی پایینی برخوردار هستند. این موضوع در نواحی روستایی شدیدتر است. از طرفی آموزش و ازدواج عواملی هستند که بر کیفیت زندگی آن‌ها اثر مثبت می‌گذارند.

چم و همکاران (۲۰۱۷) در مقاله‌ای با عنوان "فاکتورهای تأثیرگذار بر کیفیت زندگی بومیان روستایی: مطالعه بین بخشی" معتقد هستند که درآمد، آموزش، وضعیت زیست محیطی منطقه بر کیفیت زندگی مؤثر هستند. همچنین وضعیت ازدواج یا مجرد و مطلقه بودن زنان نیز بر کیفیت زندگی اثرگذار بوده و زنان مطلقه و بیوه از کیفیت زندگی پایین‌تری برخوردار هستند.

رضایی (۲۰۱۵) در مقاله‌ای با عنوان "استفاده از اصول روستاشهری به‌عنوان راهکاری برای اصلاح کیفیت زندگی شهرها" معتقد است که عواملی همچون بهبود سلامت و بهداشت، امنیت، حمل و نقل و توجه به فرصت‌های گردشگری، می‌توانند به‌عنوان اصول تأثیرگذار بر کیفیت زندگی مردم روستایی مؤثر باشند.

لوکومی و دیگران (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان "سرمایه اجتماعی، وضعیت اقتصادی اجتماعی بوگوتو کلمبیا" در پی بررسی ارتباط بین سطوح شناختی و کیفیت زندگی مرتبط با سلامتی در میان کهنسالان بوده‌اند. نتایج نشان داده است که شاخص‌های سرمایه اجتماعی به صورت مستقیم و مثبت با ابعاد فیزیکی و روانی کیفیت زندگی مرتبط با سلامتی مرتبط بوده است.

کریم زاده و کریم زاده (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان "تأثیر سرمایه اجتماعی بر کیفیت زندگی: شواهدی از هند" در پی بررسی ادراک مردم از سرمایه اجتماعی و تأثیر آن بر کیفیت زندگی بوده‌اند. نتایج نشان داده است که در هند رابطه معناداری بین سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی وجود داشته است. همچنین تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داده است که به جز مشارکت اجتماعی، همه شاخص‌های سرمایه اجتماعی، پیش‌بینی‌کننده خوبی برای کیفیت زندگی در هند بوده‌اند.

رضوانی و منصوریان (۲۰۱۱) در مقاله‌ای با عنوان "توسعه شهرهای کوچک با تبدیل روستا به شهر و اثر آن بر کیفیت زندگی مردم بومی" معتقد هستند که مردم بومی در روستاهای تبدیل‌شده به شهر، از کیفیت زندگی بهتری برخوردار هستند. فرایند تبدیل روستا به شهر می‌تواند راهکاری برای بهبود کیفیت زندگی روستاییان باشد.

جیمز و همکاران (۲۰۰۳) با ارائه مدارک و داده‌هایی از غرب ویرجینیا (آمریکا)، کیفیت زندگی و توسعه روستایی را تجزیه و تحلیل کرده‌اند. آن‌ها در این پژوهش، تأثیر متغیرهایی همچون تحصیلات، میزان استفاده از اینترنت، رضایت از رابطه خانوادگی و همسایگی، وضعیت سلامت جسمی و روحی و مشارکت را بررسی کرده‌اند.

با جمع بندی پیشینه تحقیق متوجه می‌شویم که مجموعه مطالعات انجام شده گواه آن است که متغیرهای متعدد اجتماعی و اقتصادی همچون متغیرهای زیرساختی، بهداشتی، امنیت، اعتیاد، شغل و درآمد، مشارکت و... بر کیفیت زندگی روستاییان مؤثر هستند که در این تحقیقات مورد بررسی قرار گرفتند. بیشتر تحقیقات درباره کیفیت

زندگی مرتبط با کیفیت زندگی خود روستاها بوده است. همچنین مطالعات مختلفی درباره مقایسه کیفیت زندگی شهر و روستا و تفاوت این دو صورت گرفته است. با وجودی که برخی مطالعات درباره تأثیر شهر بر کیفیت زندگی روستاها صورت گرفته است (نظیر مطالعه‌ای که توسعه‌یافتگی شهر را بر کیفیت زندگی روستاها مؤثر دانسته است) اما هیچ مطالعه‌ای که عامل فاصله از شهر را به‌عنوان متغیری مؤثر بر کیفیت زندگی روستاییان بررسی نماید، دیده نشده است. از این نظر این مطالعه تحقیقی نو و جدید محسوب می‌شود که به بررسی این متغیر مهم بر کیفیت زندگی پرداخته است.

۴- روش شناسی تحقیق

این تحقیق از نظر نوع، کاربردی است و از نظر روش، پیمایشی و توصیفی - تحلیلی است و از نظر زمان انجام تحقیق، یک تحقیق مقطعی است که در سال ۱۳۹۸ انجام شده است. در این تحقیق از ابزار پرسشنامه جهت جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است. پرسشنامه محقق ساخته بوده و همچنین از شاخص‌های استاندارد شده کیفیت زندگی نیز استفاده شده است. پرسشنامه شامل ۱۰ بعد و ۵۳ گویه بوده است که در قالب طیف لیکرت ۵ سطحی تدوین شده است (جدول ۲). جامعه آماری مشتمل بر ۳۰۰ نفر (۱۵۰ نفر ساکنان روستاهای نزدیک شهر کرمانشاه و ۱۵۰ نفر ساکنان روستاهای دور از شهر کرمانشاه) هستند. معیار نزدیکی یا دوری بر اساس فاصله ۱۵ کیلومتری تعیین شده است. یعنی روستاهای با شعاع زیر ۱۵ کیلومتر، نزدیک و شعاع بالاتر از ۱۵ کیلومتر دور از شهر کرمانشاه در نظر گرفته شدند (شکل ۱). معیار انتخاب روستاهای تحقیق نیز نمونه‌گیری تصادفی بوده است. ۱۰ روستا به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده از روستاهای نزدیک و ۱۰ روستا نیز به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده از روستاهای دور انتخاب شدند. روش محاسبه حجم نمونه فرمول کوکران بوده است. انتخاب نمونه تحقیق در هر روستا نمونه‌گیری به‌صورت تصادفی سیستماتیک بوده

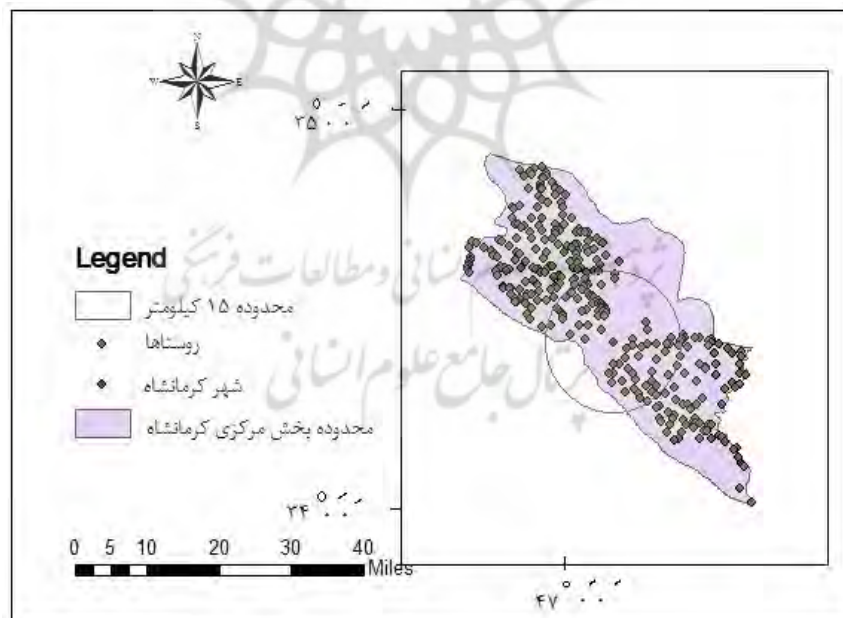
۲۷۲ فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، سال یازدهم، شماره ۴۱، زمستان ۱۳۹۸

است. پایایی تحقیق با استفاده از ابزار آلفای کرونباخ محاسبه شده که میانگین آن برابر با ۰/۷۳ بوده است. روایی تحقیق نیز از طریق نظر متخصصان جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی و توسعه روستایی دانشگاه رازی و جغرافیای روستایی دانشگاه پیام نور استان کرمانشاه بررسی و تأیید شد. در جدول ۱ روستاهای مورد بررسی نمایش داده شده‌اند.

جدول ۱- روستاهای مورد تحقیق

دوراز شهر				نزدیک شهر			
فاصله	تعداد نمونه	جامعه آماری	نام روستا	فاصله	تعداد نمونه	جامعه آماری	نام روستا
۴۱	۴	۸	پالمام	۱۰	۱۵	۷۴	چوبدراز
۴۵	۱۰	۳۶	بی ابر	۱۵	۱۰	۳۹	جقاسم
۳۰	۳۴	۱۹۵	ورمنجه	۸	۱۳	۴۰	باباجان
۲۰	۳۲	۱۰۷	جامعه شوران	۲	۱۸	۵۳	بریموند
۴۰	۶	۱۲	ولی آباد	۱۵	۲۰	۴۵	چالابه
۲۵	۱۵	۳۳	سرابله	۱۵	۳۲	۱۲۹	سراود
۲۶	۶	۱۴	جهان آباد	۱۵	۷	۱۴	کرانی سفلا
۲۱	۸	۲۱	یاوری	۱۵	۱۰	۹۰	سراب نیلوفر
۲۵	۲۰	۷۱	کاورلون	۱۵	۵	۱۸	داردرفش خانم آباد
۴۵	۱۵	۳۶	چقماران بی ابر	۱۵	۲۰	۹۶	ده کبود
	۱۵۰	جمع کل			۱۵۰	جمع کل	

شهرستان کرمانشاه با وسعت تقریبی ۸۵۴۷ کیلومتر مربع از شمال باختری به شهرستان کامیاران، از باختر به شهرستانهای پاوه و اسلام آباد غرب، از جنوب به شهرستان شیروان و چرداول، از خاور به شهرستانهای بیستون و هرسین و از شمال خاوری به شهرستان سنقر محدود می‌شود. شهرستان کرمانشاه بین ۴۷ درجه و ۴ دقیقه تا ۴۷ درجه و ۱۶ دقیقه طول شرقی و ۳۴ درجه و ۱۶ دقیقه تا ۳۴ درجه و ۳۳ دقیقه عرض شمالی قرار دارد. بخش مرکزی شهرستان کرمانشاه از چهار دهستان (میان دربند، بالادربند، دورود فرامان و قره سو) و یک شهر (کرمانشاه) تشکیل شده است. بخش مرکزی شهرستان کرمانشاه علاوه بر این که پر جمعیت‌ترین بخش این شهرستان است پر جمعیت‌ترین بخش در کل استان کرمانشاه نیز محسوب می‌گردد. جمعیت این بخش طبق سرشماری ۱۳۹۵ (۱/۴۲۸/۱۱۰) نفر می‌باشد که شامل ۳۰۲۹۶۰ خانوار است. این بخش شامل ۲۹۵ روستا است (سازمان آمار ایران، ۱۳۹۵). در شکل ۲ منطقه مورد مطالعه نمایش داده شده است.

شکل ۲- محدوده مورد مطالعه

برای ابعاد ۱۰ گانه تدوین شده برای کیفیت زندگی، ۵۳ گویه تهیه شدند که در جدول ۲ نشان داده شده‌اند.

جدول ۲- متغیرهای تحقیق

بُعد	گویه‌ها	بُعد	گویه‌ها
آموزشی	شرایط محیط آموزشی از لحاظ تجهیزات مناسب گرمایشی و سرمایشی چگونه است	مشارکت و همبستگی	پابندی اهالی روستا به آداب و رسوم قومی و مذهبی
آموزشی	وضعیت مدرسه از لحاظ کتابخانه، آزمایشگاه و تجهیزات آموزشی چگونه است	مشارکت و همبستگی	شرکت کردن روستاییان در مراسم‌ها و جشن‌های یکدیگر
آموزشی	کیفیت ساختمان مدرسه روستا چگونه است	مشارکت و همبستگی	همکاری و کمک روستاییان در برگزاری مراسمات یکدیگر
آموزشی	وضعیت دسترسی دانش آموزان به مدرسه چگونه است	مشارکت و همبستگی	مشورت اهالی در کارهای مهم و اهمیت دادن به نظرات دیگران
آموزشی	رضایتمندی شما از معلمان روستا از لحاظ تجربه، نحوه تدریس و برخورد، چگونه است	مشارکت و همبستگی	وضعیت کلی تعاملات و همبستگی اجتماعی در روستا چگونه است
آموزشی	رضایت کلی از وضعیت خدمات آموزشی در روستا چگونه است	زیرساخت روستا	زمان لازم برای دسترسی به شهر چگونه است
بهداشتی	میزان و کیفیت ارائه خدمات مرکز بهداشت مربوطه چگونه است	زیرساخت روستا	وجود وسایل حمل و نقل عمومی
بهداشتی	دسترسی شما به مراکز بهداشتی و درمانی چگونه است	زیرساخت روستا	وضعیت راه ارتباطی روستا چگونه است

بررسی نقش فاصله روستا از شهر در کیفیت ... ۲۷۵

بُعد	گویه‌ها	بُعد	گویه‌ها
بهداشتی	ارائه خدمات بیمه‌های درمانی چگونه است	زیرساخت روستا	وضعیت آب آشامیدنی روستا چگونه است
کیفیت غذایی	مصرف هفتگی مواد گوشتی (پروتئینی) در برنامه غذایی	زیرساخت روستا	شبکه دفع فاضلاب روستا چگونه است
کیفیت غذایی	مصرف هفتگی سبزیجات و میوه در برنامه غذایی شما چقدر است	زیرساخت روستا	شبکه برق روستا چگونه است
بهداشتی	رضایت کلی از وضعیت سلامت و بهداشت در روستا چگونه است	زیرساخت روستا	شبکه گاز رسانی روستا چگونه است
امنیت	دسترسی و حضور به موقع پلیس در موارد ضروری و مورد نیاز چگونه است	زیرساخت روستا	سیستم ارتباطی (تلفن و مخابرات) روستا چگونه است
امنیت	وضعیت انسجام روستاییان و خودداری از درگیری و نزاع در روستا چگونه است	زیرساخت روستا	رضایت کلی از وضعیت زیرساخت‌های روستا چگونه است
امنیت	امنیت عمومی روستا از نظر نبود مزاحمت، دزدی، اراذل و اشرار چگونه است	شغل و درآمد	میزان درآمد شما چگونه است
امنیت	روشنایی معابر روستا و امنیت تردد شبانه در روستا چگونه است	شغل و درآمد	توانایی پس انداز شما چقدر است
امنیت	عدم تمایل استفاده از مواد مخدر در روستا چگونه است	شغل و درآمد	رضایتمندی شما از شغل‌تان چقدر است
امنیت	رضایت کلی از وضعیت امنیت عمومی و اجتماعی روستا	شغل و درآمد	سلامت جسمی لازم برای انجام فعالیت شغلی مربوطه

بُعد	گویه‌ها	بُعد	گویه‌ها
کیفیت مسکن	محل سکونت از نظر نوساز بودن و میزان استفاده از مصالح مقاوم در چه سطحی است	شغل و درآمد	امید به آینده شغلی و پیشرفت شغلی در چه سطحی است
کیفیت مسکن	میزان امنیت محل سکونت در برابر بلایای طبیعی	شغل و درآمد	امنیت شغلی شما چگونه است (بیمه شغلی و بازنشستگی)
کیفیت مسکن	میزان نورگیری و روشنایی مسکن	شغل و درآمد	تنوع شغلی در روستا تا چه حد وجود دارد
کیفیت مسکن	میزان استفاده از امکانات رفاهی در منزل چگونه است (سرویس بهداشتی، سیستم گرمایشی و سرمایشی)	شغل و درآمد	میزان اشتغال در روستا چگونه است
کیفیت مسکن	وضعیت محل سکونت از نظر نبود جانوران و حشرات موذی (مگس، موش و غیره) و مشکلات ناشی از آن	شغل و درآمد	رضایت کلی از وضعیت اشتغال و درآمد
کیفیت محل زندگی	رضایت کلی از کیفیت محل زندگی	مشارکت و همبستگی	مشارکت روستاییان در کارهای عمومی روستا چگونه است
کیفیت محل زندگی	وضعیت امکانات ورزشی در دسترس چگونه است (زمین ورزش و ...)	مشارکت و همبستگی	روابط صمیمانه بین همسایگان در روستا چگونه است
کیفیت محل زندگی	وضعیت امکانات فرهنگی و هنری (کتابخانه و ...)	مشارکت و همبستگی	روحیه کار گروهی و کمک به یکدیگر در کارها
روابط اجتماعی	میزان دید و بازدید اقوام و خویشاندان و همسایگان		
اوقات فراغت	وجود مسافرت در برنامه سالانه خانواده		
اوقات فراغت	رضایت کلی از وضعیت گذران اوقات فراغت		

۵- یافته‌های تحقیق

یافته‌های تحقیق در جدول ۳ نشان می‌دهند که در بیشتر متغیرهای اقتصادی و اجتماعی روستاهای نزدیک به شهر از کیفیت مناسبی برخوردار هستند که عامل نزدیکی به شهرها نقش پررنگی در این زمینه داشته است. البته در مورد متغیرهایی همچون اشتغال، اعتیاد به مواد مخدر و درآمد، این جدول نشان می‌دهد که وضعیت روستاها مناسب نیست. البته در مورد مواد مخدر، نزدیکی به شهر خود عاملی در جهت افزایش آن است و در این مورد خاص می‌توان گفت که نزدیکی به شهر تأثیر منفی دارد.

جدول ۳- کیفیت زندگی روستاهای نزدیک شهر کرمانشاه (شعاع زیر ۱۵ کیلومتر)

گویه‌ها	خیلی خوب	خوب	تا حدودی	بد	خیلی بد	میانگین
شرایط محیط آموزشی از لحاظ تجهیزات مناسب گرمایشی و سرمایشی چگونه است؟	۱۰	۶۸	۲۲	۰	۰	۲/۱۲
وضعیت مدرسه از لحاظ کتابخانه، آزمایشگاه و تجهیزات آموزشی چگونه است؟	۰	۱۸	۴۴	۳۸	۰	۳/۲۰
کیفیت ساختمان مدرسه روستا چگونه است؟	۲۶	۵۲	۲۲	۰	۰	۱/۹۶
وضعیت دسترسی دانش آموزان به مدرسه چگونه است؟	۵۰	۴۴	۶	۰	۰	۱/۵۶
رضایتمندی شما از معلمان روستا از لحاظ تجربه، نحوه تدریس و برخورد، چگونه است؟	۱۲	۶۶	۲۲	۰	۰	۲/۱۰
رضایت کلی از وضعیت خدمات آموزشی در روستا چگونه است؟	۲	۷۴	۲۴	۰	۰	۲/۲۲
میزان و کیفیت ارائه خدمات مرکز بهداشت مربوطه چگونه است؟	۸	۳۶	۳۶	۲۰	۰	۲/۶۸
دسترسی شما به مراکز بهداشتی و درمانی چگونه است؟	۳۶	۶۰	۴	۰	۰	۱/۶۸

میانگین	خیلی بد	بد	تا حدودی	خوب	خیلی خوب	گویه‌ها
۲/۲۶	۰	۰	۲۶	۷۴	۰	ارائه خدمات بیمه‌های درمانی چگونه است؟
۲/۵۰	۰	۰	۵۰	۵۰	۰	مصرف هفتگی مواد گوشتی (پروتئینی) در برنامه غذایی؟
۱/۸۸	۰	۰	۱۰	۶۸	۲۲	مصرف هفتگی سبزیجات و میوه در برنامه غذایی شما چقدر است؟
۲/۱۶	۰	۰	۲۰	۷۶	۴	رضایت کلی از وضعیت سلامت و بهداشت در روستا چگونه است؟
۲/۳۸	۰	۴	۴۰	۴۶	۱۰	دسترسی و حضور بموقع پلیس در موارد ضروری و مورد نیاز چگونه است؟
۲/۴۲	۰	۴	۳۶	۵۸	۲	وضعیت انسجام روستاییان و خودداری از درگیری و نزاع در روستا چگونه است؟
۳/۰۸	۰	۳۴	۴۴	۱۸	۴	امنیت عمومی روستا از نظر نبود مزاحمت، دزدی، اراذل و اشرار چگونه است؟
۲/۲۲	۰	۴	۲۸	۵۴	۱۴	روشنایی معابر روستا و امنیت تردد شبانه در روستا چگونه است؟
۳/۷۶	۱۰	۵۶	۳۴	۰	۰	عدم تمایل استفاده از مواد مخدر در روستا چگونه است؟
۲/۸۰	۰	۸	۶۴	۲۸	۰	رضایت کلی از وضعیت امنیت عمومی و اجتماعی روستا
۲/۵۲	۰	۱۲	۳۲	۵۲	۴	محل سکونت از نظر نوساز بودن و میزان استفاده از مصالح مقاوم در چه سطحی است؟
۲/۶۲	۰	۴	۵۶	۳۸	۲	میزان امنیت محل سکونت در برابر بلایای طبیعی
۲/۱۸	۰	۰	۲۲	۷۴	۴	میزان نورگیری و روشنایی مسکن
۱/۸۶	۰	۰	۶	۷۴	۲۰	میزان استفاده از امکانات رفاهی در منزل چگونه است؟ (سرویس بهداشتی، سیستم گرمایشی و سرمایشی)

بررسی نقش فاصله روستا از شهر در کیفیت ... ۲۷۹

میانگین	خیلی بد	بد	تا حدودی	خوب	خیلی خوب	گویه‌ها
۲/۳۲	۰	۰	۳۶	۶۰	۴	وضعیت محل سکونت از نظر نبود جانوران و حشرات موذی (مگس، موش و غیره) و مشکلات ناشی از آن
۲/۰۴	۰	۰	۲۰	۶۴	۱۶	رضایت کلی از کیفیت محل زندگی
۲/۷۸	۰	۲۰	۳۸	۴۲	۰	وضعیت امکانات ورزشی در دسترس چگونه است؟ (زمین ورزش و ...)
۳/۲۶	۶	۴۲	۲۴	۲۸	۰	وضعیت امکانات فرهنگی و هنری (کتابخانه و ...)
۲/۶۰	۰	۴	۵۲	۴۴	۰	میزان دید و بازدید اقوام و خویشاندان و همسایگان
۳/۱۴	۰	۲۶	۶۲	۱۲	۰	وجود مسافرت در برنامه سالانه خانواده
۲/۹۴	۰	۱۸	۵۸	۲۴	۰	رضایت کلی از وضعیت گذران اوقات فراغت
۱/۵۴	۰	۰	۴	۴۶	۵۰	زمان لازم برای دسترسی به شهر چگونه است؟
۲/۷۲	۰	۱۶	۴۰	۴۴	۰	وجود وسایل حمل و نقل عمومی
۲/۴۶	۰	۱۴	۲۲	۶۰	۴	وضعیت راه ارتباطی روستا چگونه است؟
۲/۰۶	۰	۰	۲۶	۵۴	۲۰	وضعیت آب آشامیدنی روستا چگونه است؟
۲/۴۸	۴	۱۶	۱۰	۶۴	۶	شبکه دفع فاضلاب روستا چگونه است؟
۱/۷۸	۰	۰	۶	۶۶	۲۸	شبکه برق روستا چگونه است؟
۱/۵۰	۰	۰	۰	۵۰	۵۰	شبکه گاز رسانی روستا چگونه است؟
۱/۷۴	۰	۰	۸	۵۸	۳۴	سیستم ارتباطی (تلفن و مخابرات) روستا چگونه است؟
۲/۳۸	۰	۴	۳۲	۶۲	۲	رضایت کلی از وضعیت زیرساخت‌های روستا چگونه است؟
۳/۲۴	۰	۳۴	۵۶	۱۰	۰	میزان درآمد شما چگونه است؟
۳/۵۰	۰	۶۴	۲۲	۱۴	۰	توانایی پس انداز شما چقدر است؟
۳/۰۸	۰	۳۲	۴۴	۲۴	۰	رضایتمندی شما از شغل‌تان چقدر است؟

۲۸۰ فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، سال یازدهم، شماره ۴۱، زمستان ۱۳۹۸

میانگین	خیلی بد	بد	تا حدودی	خوب	خیلی خوب	گویه‌ها
۱/۸۲	۰	۰	۱۰	۶۲	۲۸	سلامت جسمی لازم برای انجام فعالیت شغلی مربوطه
۲/۸۶	۰	۱۴	۵۸	۲۸	۰	امید به آینده شغلی و پیشرفت شغلی در چه سطحی است؟
۳/۰۰	۰	۳۶	۳۸	۱۶	۱۰	امنیت شغلی شما چگونه است؟ (بیمه شغلی و بازنشستگی)
۲/۸۰	۰	۲۴	۳۴	۴۰	۲	تنوع شغلی در روستا تا چه حد وجود دارد
۳/۰۲	۰	۳۶	۳۰	۳۴	۰	میزان اشتغال در روستا چگونه است؟
۳/۴۲	۰	۴۲	۵۸	۰	۰	رضایت کلی از وضعیت اشتغال و درآمد
۳/۱۶	۰	۳۶	۴۴	۲۰	۰	مشارکت روستاییان در کارهای عمومی روستا چگونه است؟
۲/۷۸	۰	۱۲	۵۴	۳۴	۰	روابط صمیمانه بین همسایگان در روستا چگونه است؟
۳/۱۲	۰	۲۸	۵۶	۱۶	۰	روحیه کار گروهی و کمک به یکدیگر در کارها
۳/۱۶	۰	۳۴	۴۸	۱۸	۰	پایندی اهالی روستا به آداب و رسوم قومی و مذهبی
۲/۵۴	۰	۱۲	۳۰	۵۸	۰	شرکت کردن روستاییان در مراسمات و جشن‌های یکدیگر
۲/۷۲	۰	۱۲	۵۰	۳۶	۲	همکاری و کمک روستاییان در برگزاری مراسم‌های یکدیگر
۳/۱۲	۰	۲۸	۵۶	۱۶	۰	مشورت اهالی در کارهای مهم و اهمیت دادن به نظرات دیگران
۲/۷۴	۰	۴	۶۶	۳۰	۰	وضعیت کلی تعاملات و همبستگی اجتماعی در روستا چگونه است؟

خیلی خوب ۱..... ۵ خیلی بد

بررسی نقش فاصله روستا از شهر در کیفیت ... ۲۸۱

در جدول ۴ نشان داده می‌شود که کیفیت زندگی در روستاهای دور از شهر از وضعیت نامناسبی برخوردار است و در وضعیت بدی قرار دارند. البته سرانه مصرف گوشت و سبزی و همچنین امنیت و اجرای آداب و رسوم در روستاهای پیرامون و دور از شهر از وضعیت مناسبی برخوردار است. علت این مسئله این است که مردم با دور شدن از شهر بیشتر به سنت‌های خود وفادارند و کمتر شهری شده‌اند در عین حال دسترسی به محصولات دامی به علت تولید گسترده این محصولات در نواحی دور از شهر، می‌توان علت کیفیت مناسب آن‌ها را در روستا متوجه شد.

جدول ۴- کیفیت زندگی روستاهای دور از شهر (شعاع بالای ۱۵ کیلومتر)

میانگین	خیلی بد	بد	تا حدودی	خوب	خیلی خوب	گویه‌ها
۳/۷۴	۸	۶۰	۳۰	۲	۰	شرایط محیط آموزشی از لحاظ تجهیزات مناسب گرمایشی و سرمایشی چگونه است؟
۴/۲۲	۳۶	۵۶	۲	۶	۰	وضعیت مدرسه از لحاظ کتابخانه، آزمایشگاه و تجهیزات آموزشی چگونه است؟
۳/۸۸	۲۰	۵۰	۲۸	۲	۰	کیفیت ساختمان مدرسه روستا چگونه است؟
۲/۵۰	۲	۲۰	۱۴	۵۴	۱۰	وضعیت دسترسی دانش آموزان به مدرسه چگونه است؟
۱/۸۲	۰	۰	۸	۶۶	۲۶	رضایتمندی شما از معلمان روستا از لحاظ تجربه، نحوه تدریس و برخورد، چگونه است؟
۳/۵۶	۶	۴۸	۴۲	۴	۰	رضایت کلی از وضعیت خدمات آموزشی در روستا چگونه است؟
۳/۱۶	۰	۳۸	۴۰	۲۲	۰	میزان و کیفیت ارائه خدمات مرکز بهداشت مربوطه چگونه است؟
۴/۰۶	۲۸	۵۶	۱۰	۶	۰	دسترسی شما به مراکز بهداشتی و درمانی چگونه است؟
۳/۰۸	۰	۳۴	۴۸	۱۰	۸	ارائه خدمات بیمه‌های درمانی چگونه است؟

میانگین	خیلی بد	بد	تا حدودی	خوب	خیلی خوب	گویه‌ها
۲/۷۸	۰	۱۴	۵۰	۳۶	۰	مصرف هفتگی مواد گوشتی (پروتئینی) در برنامه غذایی
۲/۴۴	۰	۰	۵۰	۴۴	۶	مصرف هفتگی سبزیجات و میوه در برنامه غذایی شما چقدر است؟
۳/۴۶	۰	۵۲	۴۴	۲	۲	رضایت کلی از وضعیت سلامت و بهداشت در روستا چگونه است؟
۳/۹۶	۱۴	۶۸	۱۸	۰	۰	دسترسی و حضور بموقع پلیس در موارد ضروری و مورد نیاز چگونه است؟
۱/۸۶	۰	۰	۱۰	۶۶	۲۴	وضعیت انسجام روستاییان و خودداری از درگیری و نزاع در روستا چگونه است؟
۱/۶۲	۰	۰	۲	۵۸	۴۰	امنیت عمومی روستا از نظر نبود مزاحمت، دزدی، اراذل و اشرار چگونه است؟
۲/۲۰	۰	۰	۳۲	۵۶	۱۲	روشنایی معابر روستا و امنیت تردد شبانه در روستا چگونه است؟
۳/۰۲	۱۶	۱۴	۳۲	۳۲	۶	عدم تمایل استفاده از مواد مخدر در روستا چگونه است؟
۲/۲۰	۰	۱۶	۱۶	۴۰	۲۸	رضایت کلی از وضعیت امنیت عمومی و اجتماعی روستا
۲/۷۴	۰	۱۶	۴۲	۴۲	۰	محل سکونت از نظر نوساز بودن و میزان استفاده از مصالح مقاوم در چه سطحی است؟
۳/۰۲	۰	۲۲	۵۸	۲۰	۰	میزان امنیت محل سکونت در برابر بلایای طبیعی
۲/۳۰	۰	۰	۳۴	۶۲	۴	میزان نورگیری و روشنایی مسکن
۲/۷۸	۴	۱۸	۳۰	۴۸	۰	میزان استفاده از امکانات رفاهی در منزل چگونه است؟ (سرویس بهداشتی، سیستم گرمایشی و سرمایشی)
۲/۹۶	۰	۲۰	۵۸	۲۰	۲	وضعیت محل سکونت از نظر نبود جانوران و

بررسی نقش فاصله روستا از شهر در کیفیت ... ۲۸۳

میانگین	خیلی بد	بد	تا حدودی	خوب	خیلی خوب	گویه ها
						حشرات موذی (مگس، موش و غیره) و مشکلات ناشی از آن
۲/۶۴	۰	۰	۶۴	۳۶	۰	رضایت کلی از کیفیت محل زندگی
۴/۰۸	۱۸	۷۲	۱۰	۰	۰	وضعیت امکانات ورزشی در دسترس چگونه است؟ (زمین ورزش و ...)
۴/۵۰	۵۰	۵۰	۰	۰	۰	وضعیت امکانات فرهنگی و هنری (کتابخانه و ...)
۲/۰۰	۰	۰	۱۶	۶۸	۱۶	میزان دید و بازدید اقوام و خویشاندان و همسایگان
۳/۲۴	۱۰	۲۰	۵۴	۱۶	۰	وجود مسافرت در برنامه سالانه خانواده
۳/۵۲	۱۴	۳۲	۴۶	۸	۰	رضایت کلی از وضعیت گذران اوقات فراغت
۳/۶۶	۶	۵۴	۴۰	۰	۰	زمان لازم برای دسترسی به شهر چگونه است؟
۴/۱۴	۳۰	۵۴	۱۶	۰	۰	وجود وسایل حمل و نقل عمومی
۳/۷۲	۲۰	۴۲	۲۸	۱۰	۰	وضعیت راه ارتباطی روستا چگونه است؟
۲/۴۶	۰	۸	۳۴	۵۴	۴	وضعیت آب آشامیدنی روستا چگونه است؟
۴/۰۸	۲۰	۶۸	۱۲	۰	۰	شبکه دفع فاضلاب روستا چگونه است؟
۲/۰۰	۰	۰	۱۰	۸۰	۱۰	شبکه برق روستا چگونه است؟
۳/۲۸	۱۸	۳۸	۴	۳۴	۶	شبکه گاز رسانی روستا چگونه است؟
۲/۹۸	۰	۳۴	۳۰	۳۶	۰	سیستم ارتباطی (تلفن و مخابرات) روستا چگونه است؟
۳/۳۶	۰	۴۶	۴۴	۱۰	۰	رضایت کلی از وضعیت زیرساخت‌های روستا چگونه است؟
۳/۴۰	۱۰	۳۰	۵۰	۱۰	۰	میزان درآمد شما چگونه است؟
۳/۹۲	۱۶	۶۰	۲۴	۰	۰	توانایی پس انداز شما چقدر است؟
۳/۳۰	۱۲	۲۴	۴۶	۱۸	۰	رضایتمندی شما از شغلتان چقدر است؟

میانگین	خیلی بد	بد	تا حدودی	خوب	خیلی خوب	گویه‌ها
۲/۱۰	۰	۰	۲۶	۵۸	۱۶	سلامت جسمی لازم برای انجام فعالیت شغلی مربوطه
۳/۴۸	۱۰	۳۶	۴۶	۸	۰	امید به آینده شغلی و پیشرفت شغلی در چه سطحی است؟
۳/۱۲	۲	۲۲	۶۲	۱۴	۰	امنیت شغلی شما چگونه است؟ (بیمه شغلی و بازنشستگی)
۴/۰۰	۱۸	۶۴	۱۸	۰	۰	تنوع شغلی در روستا تا چه حد وجود دارد؟
۳/۶۴	۲۲	۳۴	۳۰	۱۴	۰	میزان اشتغال در روستا چگونه است؟
۳/۳۸	۴	۳۴	۵۸	۴	۰	رضایت کلی از وضعیت اشتغال و درآمد
۲/۳۸	۰	۰	۴۰	۵۸	۲	مشارکت روستاییان در کارهای عمومی روستا چگونه است؟
۱/۷۲	۰	۰	۲	۶۸	۳۰	روابط صمیمانه بین همسایگان در روستا چگونه است؟
۲/۰۶	۰	۰	۲۴	۵۸	۱۸	روحیه کار گروهی و کمک به یکدیگر در کارها
۱/۶۸	۰	۰	۸	۵۲	۴۰	پایبندی اهالی روستا به آداب و رسوم قومی و مذهبی
۱/۹۲	۰	۰	۱۰	۷۲	۱۸	شرکت کردن روستاییان در مراسمات و جشن‌های یکدیگر
۱/۸۶	۰	۰	۱۲	۶۲	۲۶	همکاری و کمک روستاییان در برگزاری مراسم‌های یکدیگر
۲/۶۲	۰	۱۲	۳۸	۵۰	۰	مشورت اهالی در کارهای مهم و اهمیت دادن به نظرات دیگران
۱/۸۶	۰	۰	۸	۷۰	۲۲	وضعیت کلی تعاملات و همبستگی اجتماعی در روستا چگونه است؟

در این بخش از آزمون من ویتنی استفاده شده است. هدف این آزمون مقایسه گویه‌ها است. تعداد گویه‌ها ۵۳ عدد بوده است. هدف این آزمون آن است که مشخص کند که آیا متغیر فاصله باعث شده که متغیرهای کیفیت زندگی در روستاهای نزدیک از شهر با روستاهای دور از شهر تفاوت معنی‌داری داشته باشند؟ وجود تفاوت معنی‌دار در هر یک از گویه‌ها نشان دهنده تأثیر فاصله بر آن متغیر کیفیت زندگی است. در جدول ۳ و ۴ مشخص است که کیفیت زندگی در روستاهای نزدیک و دور از شهر با هم به طور آشکاری متفاوت هستند. تنها در چند مورد این تفاوت دیده نشده است. مواردی که تفاوت معنی‌داری در آن وجود نداشته شامل امنیت شبانه و روشنی معابر، است که علت آن در این است که سرمایه‌گذاری در روشنی معابر دولتی است و در قالب طرح هادی روستایی یا پروژه‌های توسعه روستایی به طور یکسان در روستاها انجام می‌شود و دوری یا نزدیکی روستا نقشی در آن ندارد. همچنین مسافرت روستاییان و درآمد روستاییان ارتباطی با نزدیکی یا دوری روستاها از شهر ندارد. تنوع شغلی و تنوع درآمدی نیز تفاوت معنی‌داری را نشان نداده است (جدول ۵).

جدول ۵- مقایسه تطبیقی کیفیت زندگی روستاهای نزدیک و دور

گویه‌ها	من ویتنی	ویکسون دبلیو	Z	معنی‌داری
شرایط محیط آموزشی از لحاظ تجهیزات مناسب گرمایشی و سرمایشی چگونه است؟	۱۱۰/۵۰	۱۳۸۵/۵	-۸/۲۲	۰/۰**
وضعیت مدرسه از لحاظ کتابخانه، آزمایشگاه و تجهیزات آموزشی چگونه است؟	۴۳۲/۵	۱۷۰۷/۵	-۶/۰۲	۰/۰**
کیفیت ساختمان مدرسه روستا چگونه است؟	۱۰۱/۰	۱۳۷۶/۰	-۸/۱۴۴	۰/۰**
وضعیت دسترسی دانش‌آموزان به مدرسه چگونه است؟	۵۷۶/۰	۱۸۵۱/۰	-۵/۰۳	۰/۰**
رضایتمندی شما از معلمان روستا از لحاظ تجربه، نحوه تدریس و برخورد، چگونه است؟	۹۵۹/۵	۲۲۳۴/۵	-۲/۳۹	۰/۰۱۷*

۲۸۶ فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، سال یازدهم، شماره ۴۱، زمستان ۱۳۹۸

معنی داری	Z	ویکسون دبلیو	من ویتنی	گویه‌ها
۰/۰**	-۷/۷۶۴	۱۴۶۲/۰	۱۸۷/۰	رضایت کلی از وضعیت خدمات آموزشی در روستا چگونه است؟
۰/۰۰۷**	-۲/۶۸	۲۱۵۷/۰	۸۸۲/۰	میزان و کیفیت ارائه خدمات مرکز بهداشت مربوطه چگونه است؟
۰/۰**	-۸/۵۲	۱۳۳۱/۰	۵۶	دسترسی شما به مراکز بهداشتی و درمانی چگونه است؟
۰/۰**	-۵/۴۴۲	۱۷۸۸/۵	۵۱۳/۵	ارائه خدمات بیمه‌های درمانی چگونه است؟
۰/۰۴۲*	-۲/۰۲۹	۲۲۶۲/۵	۹۸۷/۵	مصرف هفتگی مواد گوشتی (پروتئینی) در برنامه غذایی
۰/۰**	-۴/۴۰۸	۱۹۵۵/۰	۶۸۰	مصرف هفتگی سبزیجات و میوه در برنامه غذایی شما چقدر است؟
۰/۰**	-۷/۷۵۹	۱۴۶۳	۱۸۸	رضایت کلی از وضعیت سلامت و بهداشت در روستا چگونه است؟
۰/۰**	-۷/۹۷۹	۱۴۱۷	۱۴۲	دسترسی و حضور بموقع پلیس در موارد ضروری و مورد نیاز چگونه است؟
۰/۰**	۴/۲۸۶	۱۹۸۷/۵	۷۱۲/۵	وضعیت انسجام روستاییان و خودداری از درگیری و نزاع در روستا چگونه است؟
۰/۰**	-۷/۳۳۷	۱۵۰۵/۵	۲۳۰/۵	امنیت عمومی روستا از نظر نبود مزاحمت، دزدی، اراذل و اشرار چگونه است؟
۰/۹۹۴	-۰/۰۰۸	۲۵۲۴	۱۲۴۹	روشنایی معابر روستا و امنیت تردد شبانه در روستا چگونه است؟
۰/۰**	-۳/۷۲۶	۲۰۰۸	۷۳۳	عدم تمایل استفاده از مواد مخدر در روستا چگونه است؟
۰/۰**	-۳/۵۴۷	۰/۲۰۳۹	۰/۷۶۴	رضایت کلی از وضعیت امنیت عمومی و اجتماعی روستا
۰/۱۳۹	-۱/۴۷۹	۲۳۲۸	۱۰۵۳	محل سکونت از نظر نوساز بودن و میزان استفاده از مصالح مقاوم در چه سطحی است؟
۰/۰۰۳**	-۲/۹۵۱	۲۱۴۵	۸۷۰	میزان امنیت محل سکونت در برابر بلایای طبیعی
۰/۲۲۳	-۱/۲۱۹	۲۳۸۱	۱۱۰۶	میزان نورگیری و روشنایی مسکن

بررسی نقش فاصله روستا از شهر در کیفیت ... ۲۸۷

معنی داری	Z	ویکسون دبلیو	من ویتنی	گویه‌ها
۰/۰**	-۵/۶۰۶	۱۸۱۳/۵۰	۵۳۸/۵۰	میزان استفاده از امکانات رفاهی در منزل چگونه است؟ (سرویس بهداشتی، سیستم گرمایشی و سرمایشی)
۰/۰**	-۴/۶۱۲	۱۹۱۵	۶۴۰	وضعیت محل سکونت از نظر نبود جانوران و حشرات موذی (مگس، موش و غیره) و مشکلات ناشی از آن
۰/۰**	۴/۷۹۳	۱۹۰۳	۶۲۸	رضایت کلی از کیفیت محل زندگی
۰/۰**	-۷/۱۵۱	۱۵۵۲/۵۰	۲۷۷/۵۰	وضعیت امکانات ورزشی در دسترس چگونه است؟ (زمین ورزش و ...)
۰/۰**	۶/۴۴۴	۱۶۵۰	۳۷۵	وضعیت امکانات فرهنگی و هنری (کتابخانه و ...)
۰/۰**	۴/۶۳۸	۱۹۲۹	۶۵۴	میزان دید و بازدید اقوام و خویشاندان و همسایگان
۰/۷۵۹	-۰/۳۰۶	۲۴۸۵/۵۰	۱۲۱۰/۵۰	وجود مسافرت در برنامه سالانه خانواده
۰/۰۰۱**	-۳/۴۷۳	۲۰۶۳/۵	۷۸۸/۵	رضایت کلی از وضعیت گذران اوقات فراغت
-				
۰/۰**	-۸/۷۳۷	۱۲۹۵	۲۰	زمان لازم برای دسترسی به شهر چگونه است؟
۰/۰**	۷/۱۶۸	۱۵۲۷	۲۵۲	وجود وسایل حمل و نقل عمومی
۰/۰**	۶/۰۱۷	۱۶۸۸/۵	۴۱۳/۵	وضعیت راه ارتباطی روستا چگونه است؟
۰/۰۱۱*	-۲/۵۵۲	۲۱۹۱	۹۱۶	وضعیت آب آشامیدنی روستا چگونه است؟
۰**	-۷/۰۲۲	۱۵۶۴	۲۸۹	شبکه دفع فاضلاب روستا چگونه است؟
۰/۰۲۸*	-۲/۱۹۶	۲۲۷۷/۵	۱۰۰۲/۵	شبکه برق روستا چگونه است؟
۰**	-۶/۷۳۵	۱۶۰۰	۳۲۵	شبکه گاز رسانی روستا چگونه است؟
۰**	-۶/۵۲	۱۶۳۸	۳۶۳	سیستم ارتباطی (تلفن و مخابرات) روستا چگونه است؟
۰**	۶/۱۵۹	۱۶۸۵/۵	۴۱۰/۵	رضایت کلی از وضعیت زیرساخت‌های روستا چگونه است؟
۰/۴۰۲	۰/۸۳۹	۲۴۱۵	۱۱۴۰	میزان درآمد شما چگونه است؟
۰/۰۱۱*	-۲/۵۴۹	۲۲۰۵	۹۳۰	توانایی پس انداز شما چقدر است؟
۰/۰۱۱*	-۲/۵۴۹	۲۲۰۵	۱۱۱۳	رضایتمندی شما از شغلتان چقدر است؟
۰/۳۱۳	-۱/۰۰۸	۲۳۸۸	۱۱۱۳	سلامت جسمی لازم برای انجام فعالیت شغلی مربوطه
۰/۰۲۸*	-۲/۱۹۵	۲۲۴۶	۹۷۱	امید به آینده شغلی و پیشرفت شغلی در چه سطحی است؟

معنی داری	Z	ویکسون دبلیو	من ویتنی	گویه‌ها
۰/۰**	-۳/۹۲۰	۲۰۰۴/۵	۷۲۹/۵	امنیت شغلی شما چگونه است؟ (بیمه شغلی و بازنشستگی)
۰/۹۳۱	۰/۰۸۶	۲۵۱۳/۵	۱۲۳۸/۵	تنوع شغلی در روستا تا چه حد وجود دارد
۰/۰۰۲**	-۶/۳۸۸	۱۶۵۱/۵	۳۷۶/۵	میزان اشتغال در روستا چگونه است؟
۰/۶۴۴	۰/۴۶۲	۲۴۶۷	۱۱۹۲	رضایت کلی از وضعیت اشتغال و درآمد
۰/۰**	۵/۰۹	۱۸۴۰	۵۶۵	مشارکت روستاییان در کارهای عمومی روستا چگونه است؟
۰/۰**	-۶/۹۹۱	۱۵۹۴/۵	۳۱۹/۵	روابط صمیمانه بین همسایگان در روستا چگونه است؟
۰/۰**	-۶/۳۸۶	۱۶۵۵	۳۸۰	روحیه کار گروهی و کمک به یکدیگر در کارها
۰/۰**	-۷/۵۳۰	۱۴۷۶/۰	۲۰۱/۰	پایبندی اهالی روستا به آداب و رسوم قومی و مذهبی
۰/۰**	-۴/۴۴۳	۱۹۷۹/۵	۷۰۴/۵	شرکت کردن روستاییان در مراسمات و جشن‌های یکدیگر
۰/۰**	۵/۵۶۸	۱۷۸۰/۵	۵۰۵/۵	همکاری و کمک روستاییان در برگزاری مراسم‌های یکدیگر
۰/۰**	-۳/۵۳۹	۲۰۵۱	۷۷۶/۰	مشورت اهالی در کارهای مهم و اهمیت دادن به نظرات دیگران
۰/۰**	۵/۵۴۶	۱۶۶۳/۵	۳۸۸/۵	وضعیت کلی تعاملات و همبستگی اجتماعی در روستا چگونه است؟

۶- نتیجه گیری

این تحقیق با هدف بررسی کیفیت زندگی روستاهای نزدیک و دور از شهر صورت گرفته است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهند که روستاهای نزدیک شهر به واسطه تأثیری که از شهر دریافت می‌کنند از وضعیت مناسبی برخوردار هستند؛ اما روستاهای دور از شهر از کیفیت زندگی نامناسبی برخوردار هستند. این تحقیق نشان داد که دوری و نزدیکی از شهر متغیر مهمی در کیفیت زندگی روستاییان است و در این راستا مناسب است تا دولت برنامه‌های مناسبی برای بهبود کیفیت زندگی روستاهای دور از شهر ارائه دهد.

رضوانی و منصوریان (۱۳۸۸) معتقد هستند که متغیرهای زمانی و مکانی در کیفیت زندگی مؤثر هستند. این تحقیق نیز نشان داد که متغیر فاصله به‌عنوان متغیری مکانی و زمانی نقش مهمی در تغییر کیفیت زندگی افراد روستایی دارد.

افتخاری و همکاران (۱۳۹۰) و عزیزپور و همکاران (۱۳۹۳) و ماجدی و لهسایی زاده (۱۳۸۵) در تحقیق‌های خود نشان داده‌اند که بر اساس بعد فاصله از نظر اقتصادی و اشتغال تفاوت معنی داری در کیفیت زندگی روستاهای محل تحقیق وجود نداشته اما از نظر اجتماعی و فرهنگی و کالبدی این تفاوت محسوس بوده است. این تحقیق نیز به همین نتیجه رسیده که عامل اقتصادی نقش کمرنگ‌تری در کیفیت زندگی افراد روستایی دارد.

بدری و همکاران (۱۳۸۸) در تحقیق خود نشان داده‌اند که مؤلفه‌های اجتماعی در کیفیت زندگی نقش مهمی دارند. این تحقیق نیز نشان داد که مؤلفه‌های اجتماعی در عین این که در کیفیت زندگی مؤثر هستند، بر اثر متغیر فاصله، تفاوت زیادی را نشان می‌دهند، این در حالی است که برخی مؤلفه‌ها همچون اشتغال و درآمد بر اثر فاصله تغییر چندانی نمی‌کنند. تحقیق بدری و همکاران نیز همین مسئله را نشان داد که کیفیت زندگی متغیرهای اقتصادی نقش کمرنگ‌تری در نسبت به متغیرهای اجتماعی و فرهنگی دارند.

عنبری (۱۳۸۹) در تحقیق خود نشان داده است که کیفیت زندگی در زمینه آموزش و بهداشت بهتر شده اما در زمینه درآمدی بهتر نشده است. این تحقیق نیز نشان می‌دهد که کیفیت زندگی در بخش درآمدی در هیچ یک از روستاهای پیرامون و حاشیه شهری وضعیت مناسبی ندارد. عنبری معتقد است که کیفیت زندگی در ایران در مجموع پایین است و این تحقیق نیز نشان داد که کیفیت زندگی در مناطق پیرامونی نامناسب بوده و حتی در مناطق حاشیه شهری که از پیرامون بهتر است، کیفیت زندگی مطلوب نیست.

۷- پیشنه‌ها

- ۱- باید توجه به مناطق نزدیک شهر افزایش یافته تا این مناطق نیز از موقعیت بهتری برخوردار شوند؛
- ۲- وضعیت درآمدی و اشتغال در هیچ یک از مناطق روستایی مناسب نیست که باید در این زمینه برنامه‌های مناسبی انجام شود؛
- ۳- این تحقیق نشان می‌دهد که در برخی مناطق روستایی پیرامون هنوز به علت دوری از شهر آداب و رسوم و سنت‌ها و همبستگی اجتماعی به شکل بهتری اجرا می‌شوند. حفظ این ویژگی مهم در کیفیت زندگی ضروری است و جا دارد تا دولت در این زمینه برنامه‌های مناسبی ارائه دهد.

منابع

- بدری، سیدعلی؛ رضوانی، محمدرضا و قرنجیک، مجید. (۱۳۹۲)، سنجش شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی در نواحی روستایی مطالعه مورد: دهستان جعفریای جنوبی شهرستان ترکمن، **جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی**، سال ۲۴، پیاپی ۵۰، شماره ۲: ۷۴-۵۳.
- براتی، ناصر و یزدان‌پناه شاه‌آبادی، محمد رضا. (۱۳۹۰)، بررسی ارتباط مفهومی سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در محیط شهری، مطالعه موردی: شهر جدید پردیس، **جامعه پژوهی فرهنگی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی**، سال ۲، شماره ۱: ۴۹-۱.
- بریمانی، فرامرز و بلوچی، عثمان. (۱۳۹۲)، ارزیابی کیفیت زندگی در نواحی روستایی با استفاده از سامانه‌های هوشمند (منطق فازی)-مطالعه موردی دهستان دهبان شهرستان نیک شهر، **پژوهش‌های روستایی**، دوره ۴، شماره ۳: ۱۲۷-۱۰۹.
- پورطاهری، مهدی؛ رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا و فتاحی، احدا. (۱۳۹۰)، ارزیابی کیفیت زندگی در نواحی روستایی مطالعه موردی: دهستان خاوه شمالی، استان لرستان، **پژوهش‌های جغرافیای انسانی**، شماره ۷۶: ۱۶-۱۳.
- جواهری، فاطمه؛ سراج زاده، سیدحسین و رحمانی، ریتا. (۱۳۸۹)، تحلیل اثرات اشتغال زنان بر کیفیت زندگی آنان- مطالعه موردی: زنان شاغل در وزارت جهاد کشاورزی، زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)، دوره ۸، شماره ۲: ۱۶۲-۱۴۳.
- حسن زاده، داوود. (۱۳۸۷)، رویکرد اجتماع‌محور به کیفیت زندگی اجتماعات محلی، **فصلنامه مدیریت شهری**، سال ۶، شماره ۲۰: ۲۲-۷.
- حیدری، علی. (۱۳۹۰)، بررسی شاخص‌های کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های روستایی استان کهگیلویه و بویراحمد، **مسکن و محیط روستا**، شماره ۱۳۶: ۶۶-۵۱.
- رحیم بخش، فاطمه؛ حبیب، فرح و گرکانی، امیر حسین. (۱۳۹۸)، بررسی کیفیت زندگی در روستاهای درب آستانه و باباپشمان استان لرستان، **مسکن و محیط روستا**، شماره ۱۶۵: ۱۴۰-۱۲۹.
- رضوانی، محمد رضا؛ بدری، سید علی؛ سپهوند، فرخنده و اکبریان رونیزی، سعیدرضا. (۱۳۹۱)، گردشگری خانه‌های دوم و اثرات آن بر بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستایی- مطالعه موردی: بخش رودبار قصران، شهرستان شمیرانات، **مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای**، سال چهارم، شماره ۱۳: ۲۷۶-۲۴۹.

۲۹۲ فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، سال یازدهم، شماره ۴۱، زمستان ۱۳۹۸

- رضوانی، محمدرضا و منصوریان، حسین. (۱۳۸۷)، سنجش کیفیت زندگی: بررسی مفاهیم، شاخص‌ها، مدل‌ها و ارائه مدل پیشنهادی برای نواحی روستایی، روستا و توسعه، سال ۱۱، شماره ۳: ۱-۱۴.

- رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا؛ فتاحی، احداله و حاجی پور، مجتبی. (۱۳۹۰)، ارزیابی توزیع فضایی کیفیت زندگی در مناطق روستایی - مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان دلفان، پژوهش‌های روستایی، سال ۲، شماره ۲: ۶۴-۹۴.

- زاهدی اصل، محمد و فرخی، جواد. (۱۳۸۹)، بررسی رابطه میزان سرمایه اجتماعی با کیفیت زندگی سرپرستان خانوارهای ساکن تهران، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۴۹: ۱-۲۹.

- سجاسی قیداری، حمداله؛ شایان، حمید و نوربخش رزمی، زهرا. (۱۳۹۴)، تحلیل نقش کارآفرینی فعالیت‌های غیر کشاورزی و ارتقای کیفیت زندگی روستاییان مورد: روستاهای بخش شاندریز شهرستان بینالود، اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال چهارم، شماره ۲، پیاپی ۱۲: ۵۵-۷۶.

- صالحی، لاله؛ آگهی، حسین و کرمی، منیژه. (۱۳۹۸)، تأثیر اعتبارات بانک کشاورزی بر کیفیت زندگی روستاییان شهرستان زنجان؛ یک تحلیل کیفی، پژوهش‌های روستایی، دوره ۱۰، شماره ۴: ۶۳۳-۶۱۴.

- عزیزپور، فرهاد؛ افراخته، حسن و شامانیان، مریم. (۱۳۹۳)، تحلیل فضایی کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های روستایی مورد: دهستان قرق شهرستان گرگان، اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال سوم، شماره ۱: ۱۰۷-۱۲۲.

- عنابستانی، علی اکبر؛ روستا، مجتبی؛ محمدی، سید عبدالرضا و رفیعیان، سجاد. (۱۳۹۴)، «تحلیل فضایی عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های روستایی-نمونه: بخش سیمکان - شهرستان جهرم، برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال پنجم، شماره ۱۸: ۸۵-۸۹».

- عنبری، موسی. (۱۳۸۹)، بررسی تحولات کیفیت زندگی در ایران (۱۳۶۵ تا ۱۳۸۵)، توسعه روستایی، دوره اول، شماره ۲: ۱۴۹-۱۸۱.

- غفاری، غلامرضا و امید، رضا. (۱۳۸۷)، کیفیت زندگی در برنامه‌های عمرانی و توسعه ایران، رفاه اجتماعی، سال هشتم، شماره ۳۰ و ۳۱: ۹-۴۳.

- فاضل‌نیا، غریب. (۱۳۹۳)، سنجش و مقایسه تطبیقی شاخص‌های کیفیت زندگی در خانواده‌های گسترده و هسته‌ای، مطالعه موردی: مناطق روستایی بخش پشت آب زابل، پژوهش‌های روستایی، دوره ۵، شماره ۴: ۸۴۹-۸۵۳.

بررسی نقش فاصله روستا از شهر در کیفیت ... ۲۹۳

- فرجی سبکبار، حسنعلی؛ صادقلو، طاهره و سجاسی قیداری، حمدالله. (۱۳۹۰)، سنجش کیفیت زندگی در نواحی روستایی: مطالعه موردی دهستان آق بلاغ استان زنجان، روستا و توسعه، سال ۱۴، شماره ۴: ۲۷-۴۸.

- قرنچیک، عبدالمجید و بدری، سید علی. (۱۳۹۳)، بررسی ارتباط میان ویژگی‌های قومی-فرهنگی و شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی در نواحی روستایی مطالعه موردی: دهستان جعفریای جنوبی شهرستان ترکمن، مسکن و محیط روستا، دوره ۳۳، شماره ۱۴۶: ۴۷-۴۳.

- ماجدی، سید مسعود و لهسایی زاده، عبدالعلی. (۱۳۸۵)، بررسی رابطه بین متغیرهای زمینه‌ای، سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی - مطالعه موردی در روستاهای استان فارس، روستا و توسعه، سال ۹، شماره ۴: ۹۱-۱۳۵.

- ملکی، سعید؛ گودرزی، مجید؛ فیروزی، محمد علی و طاهری، علی. (۱۳۹۸)، تحلیل و ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی در ابعاد کالبدی-فضایی و محیطی کیفیت زندگی روستایی (مطالعه موردی: روستای میداوود وسطی، شهرستان باغملک)، *مجله جغرافیا و روابط انسانی*، دوره ۱، شماره ۴: ۳۱۵-۳۰۴.

- میرزایی، حسین و کاکه‌پور، محمد. (۱۳۹۲)، تحلیل جامعه‌شناختی عوامل تأثیرگذار بر تمایل کشاورزان به مشارکت در طرح‌های یکپارچه سازی اراضی (مورد مطالعه: روستاهای منتخب شهرستان بوکان)، *توسعه روستایی*، دوره ششم، شماره ۲: ۲۷۸-۲۵۵.

- نریمانی، محمد؛ علایی، سارا؛ حاجلو، نادر و ابوالقاسمی، عباس. (۱۳۹۳)، بررسی ابعاد مختلف کیفیت زندگی در فرزندان افراد معتاد، *توسعه محلی*، دوره ۶، شماره ۱: ۱۲۲-۱۰۷.

- Arora, Sumity, and Kalra, Raminder. (2018). Quality of life (QOL) of people living with substance users in urban and rural community of Delhi, *Current Medicine Research and Practice*, 8(3):96-99.
- Bobek, Alicja.(2020). Leaving for the money, staying for the 'quality of life'. Case study of young Polish migrants living in Dublin, *Geoforum*, 109:24-34.
- Bukenya, James, Tesfsa, Gebremen and Peter, Schaeffer. (2002). analysis rural quality of life and health: A spatial approach, *Economic Development*, 17(3):280-293.
- Chen, Y. G.Sun, X.Guo,S.Chen, Y.Chang,Y.Li and Y.Sun. (2017). Factors affecting the quality of life among Chinese rural general residents: a cross-sectional study, *Public Health*, 146: 140-147.

- Lucumi, Hazlina, Fatimah, Yuosef, and Marlinna Azziati Marzukhi. (2014). Social capital and quality life in urban neighbourhoods high desinity housing, *procedia-social and behavioral sciences*, 153:169-179.
- Karimzadeh, Majid. (2013). impact od social capital on quality of life: evidence from India, *Internation journal of economic practices and theories*, 3(4):264-271.
- Ma, Libang, Shichun, Liu, Fang, Fang, Che, XingLong, and Chen, Meimei. (2019). Evaluation of urban-rural difference and integration based on quality of life, *Sustainable Cities and Society*, 54:108-120.
- Rezaei, Samaneh. (2015). Using principles of urban villages as a solution to improve life quality of citizens, *Science Journal (CSJ)*, 36(3):3902-3908.
- Rezvani, Mommad reza, Hosein Mansourian. (2011). Developing Small Cities by Promoting Village to Town and its Effects on Quality of Life for the Local Residents. *Social Indicator Research*, 110: 147-170.
- Walker, Jennifer, Marilyn, Winkelstein, Cassia, Land, Lapricia, Lewis-Boyer, Ruth Quartey, Luu, Pham and Arlene Butz. (2008). *Factors That Influence Quality of Life in Rural Children with Asthma and their Parents*, *Journal of Pediatric Health Care*, 22(6):343-350.
- Yaruss, Scott.J. (2010), Assessing Quality of Life in Stuttering Treatment Outcomes Research, *Journal of Fluency Disorders*, 35(3): 190-202.
- Zielińska-Więczkowska, Halina, Kornelia Kędziora-Kornatowska and Waldemar Ciemnoczołowski. (2010), *Evaluation of Quality of Life (QoL) of Students of the University of Third Age (U3A) on the Basis of Socio-demographic Factors and Health Status*, *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 53(2):198-202.